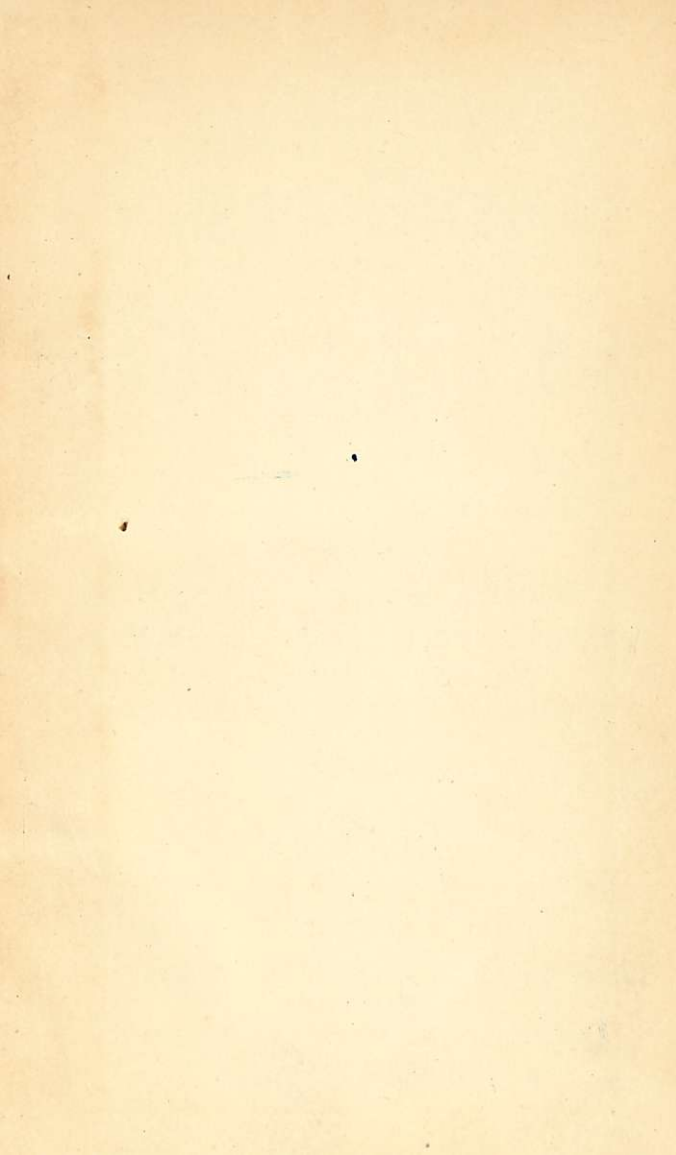

Willcock. Honnings-Droppar. 1766

U.B.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1907 *
HELSINGFORS

J. S. J. n.

THOMÆ WILCOCKS

Kosteliga

Honungs-Droppar

Utur

Slippan Christo:

Eller Et

Kort Förmånings-Ord

Til

Alle Helige och Syndare.

Ufrån Engelsen efter Tyrationde Londiniska
Uplagan år 1757 på Tyska i Leipzig, och nu seders
mera derifrån på Swenska öfversatt,

Samt

Med Nödiga Anmärkningar förklaradt

af

ABRAHAM FROSTERUS,

Cons. Aboens. Notarius.

Ut credere est humilitatis, ita nolle credere est animi olati.
D. JOH. GERHARDUS in Commentat. Super. Ebr. 10: 38.

✻✻

Stockholm,

Tryckt hos PETER HESSELBERG,

År 1766.

Imprimatur.

N. v. OELREICH.

Utdrag af Theologiska Facultetens wid
Kongl. Akademien i Åbo Protocoll,
hållit den 1 Junii 1764.

Denna Lilla Tractat, kallad Kosteliga Hönungs-Droppar utur Klippan Christo, har Facultas Theologica funnit förtjäna at igenom Trycket utgifwas på Swenska, emedan den icke allenast innehåller lifliga och tröstrika undervisningar för dem, hwilka hungra och törsta efter rättfärdighetena, utan ock, i fall den skulle igenomläsas af någon sorglös Christen, hwars samwete medelst brändt tefn än icke hunnit blifwa kånslöst, igenom Guds nåd kan orsaka et hålsosamt stung uti et sådant hjärta, då det här af funne sig wara wida skildt ifrån Helgellsens wäg.

ad Mandatum,

CHRISTIAN JOHANSSON.

Cons. Eccl. Aboënsis V. Not.

Tyfta Öfversättarens Förprat.

Desse så blad äro fulle af Gudomelig Evangelisk sanning om Jesu Christo, Hans förtjänst och rättfärdighet, den Öfversättaren af leswande förfarenhet med fullt hjerta och öpen mun uttalt hafwer.

Guru wäl de öfwer alt uti England och Jeland blifwit uptagne, witna de många uplagor, som deraf uti London, Dublin och på flere andra ställen uti allahanda former gjorde äro. Denna Öfversättning har jag försärdigat efter den fyratiende Uplagan, som i London utkommit, hwilken ända ej är den nyaste; hon hafwer följande titel:

A Choice Drop de Honey from the Rock Christ: or, a short Word of Advice to all Saints and Sinners. London: printed for John Marshall a).

A 2

Dets

- a) Auctoren THOMAS WILCOCKS lefde wid år 1600, och har skrifwit utom annat en Commentarius öfwer Psaltaren och Höga Wisan. Se Jæchers Gelarte Lexicon, hwarest han kallas. Ein Evangelischer Prediger zu London.

Det wore ju skada, om man ej gjorde försök, om det ej til åfventyrs torde blifwa Tyska Läsare, som äro begärlige efter rena Ewangelii mjölk, åfwen så behageligit och upbyggeligit. För min del har jag ej kunnat komma i erfarenhet där om, om denna Tractat någonsin blifwit öfversatt. Jag är af den tankan, at man antingen ansedt dessa få blad altför ehfaldigt skrefne, eller deras innehåll för gamla och bekanta lärdomar, hwilka en Ewangelist Christen kunde finna igen uti tyska böcker. Men jag tror dock, at de innehålla sådana gamla sannin-gar, som i war tid äro blesne, om icke nästan förgätne, dock igenom en hop nya och skadeliga tillsatser förmörkade och förställda, och för den orsaken skull torde wara motsä-jelse underkastade b). De samma böra dock
nöd-

h) Non cogitandum est, in hac tanta luce non esse metuendas tenebras; thesaurum enim illum gestamus non in ferreis, aut aheneis, sed in fictilibus vasis. 2Cor. 4:7 & in via hac, qua ambulamus, multa hinc inde offendicula posita sunt, in quæ facile (quæ est nostra infirmitas) impingimus. Sæpe cohorresco, quod LUTHERUS, nescio quo omine, valde sæpe in Galatis & in Genesi vocem illam repetit: *Hæc doctrina post mortem nostram rursus obscurabitur.* säger Sal. D. Chemnetius uti sing Locis Theologicis in loco de Justificatione. Ja, jag kan ej hålla mig, med mindre jag icke här ord ifrån ord införer den anderika Mag. Christian Serivers klagan,

nödvändigt åter framsökas, och så eftertryckeligen och fritt, som denne Mannen det giordt, å nyo försvaras och påyrkas. Jag hoppas altså, at detta Förmanings-ord, sasom i sinom tid taladt, (Ordsp. B. 25:11.) kan med nytta ibland oss Tyskar å nyo blifwa instärpt. Om detta har förmått mig til at öfversätta det samma.

A 3

THO-

som han redan i sin tid fördt uti samma sak, och igenfinnes uti des så kallade Gottholds tillfälliga Beträktelser Sub. N. 65. och 66 uti sidsia Afdelningen om det Sägaste Belåtet, hwilka bägge förtjena at wäl på hjertat läggas, deräst han i den senare betraktelsen sig sålunda utlåter: Et är, som jag hjerteligen förjer öfwer och beklagar, nämligen at Jesus tillika med sin förtjänst, watn och blod nu för tiden så ringa aktas i werlden. De fleste hafwa straxt lärdt ut Zonom, och det är gement och ringa, när man talar om Jesu watn och blod; andre öfwergifwa den lesiwande fällan och göra sig brunnar, ja usla brunnar, ty de gifwa intet watn. Den förträfflige Scaliger beklagade litet för sin död med heta tårar, at han hade måst blifwa så gammal och lesiwa til den tiden, då man icke hade försyn före at draga Jesu helga förtjänst och blodiga tillfyllstgörelse i twiswelsmål, hwilken han nu snart hoppades få se sittande på Guds höggra hand i Hans härlighet *). Äck nu måtte man gråta watn

*) Sic de Scaligero refert ex Baudii orat. funebr. Abr. Bulcholzerus ind. Chron. p. 773. Moritur Lugd. Batav. 12. Kal. Febr. 1609.

THOMAS WILCOCKS har hwarthen varit en sådan man, som i sin tid stadt uti stort anseende ibland de Lärda, ei heller har han varit Lärare uti innewarande hundrade talet. Efter alt hwad omständigheterna wid handen gifwa, så lærer han hafwa lefwat på samma tid, som Johan Bunian, hwilken hos oss Tyttar för sina skrifter skull wunnit så mycken kärlek, samt varit af samma Religions sällskap i England, som han Bunian.

Sör

watn och blod, då den Atheistiska werlden begynner hålla Guds ewiga Son, sin enda och trognaste Medlare, för spott och förtrampa Hans blod! Tu denna styggelsen lærer snart stöta botn utur tunnan. Du lærer komma, Herre Jesu! och gifwa dem en ström af brinnande beck och swarwel tillön, som icke hafwa kött om Din Nåde-ström, hwilken ifrån Ditt hjerta utsluten är. Tu min Herre Jesu! Du äst lika som en främmande i werlden; Du kommer dageligen med watn och blod, til at göra werlden salig, och hon wil intet weta af Dig, hon måste församla penningar, föra frig, gå til råttta, jaga, dansa, dricka, frossa, pryda sig o. s. w. dermed hafwer hon så mycket at göra, at hon icke kan taga wara på Dig. Ack! så blif hos mig och mina, Herre Jesu! se mitt hus, mitt hjerta står för Dig öppet, låt oss wara ibland de ganska få, i dese yttersta tider, som tro på Dig, älska Dig, och hoppas på Dig! Låt inga Atheistiska djefwulsta tankar fastna eller rota sig i våra hjertan. Wil Du då ändteligen, min Frälsare, efter Din rättwisa dom öfwer gif-

Sör min del frågar jag icke så mycket efter, ho han varit, som icke fast mer hwad han sagt och talt; ty detta bewisar, at han varit en af Gudi lärd Man, som hållit Christum, Hans blod och rättfärdighet för sit Enda och Allt; så at han sör ingen del welat weta utaf, at någon ting skulle sättas bredewid denne enda alle heligas och syndares Saliggörare, Hans fria nåde och wår rättfärdighet. Sin förmaning til dessa har han skrifwit med så stark och wäldig rörelse uti sit hjerta, at han icke allenast här och där är swår til at förstå, utan ock at det faller swårt före, at med Tyska ord fullkomligen uttrycka hans innerliga rörelse.

Imedlertid har jag troligt följt Sörfattarens sköna tankar, och hoppas så nära träffat hufwudskriftens mening, som det i Tyska språket varit möjligit, utan at blifwa otydelig. Och så mycket wil jag nu hafwa sagt här om.

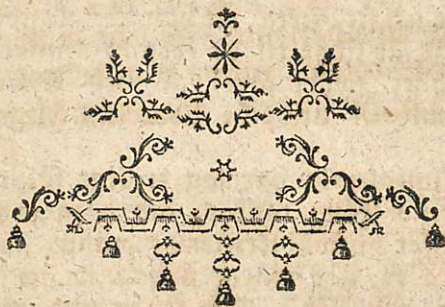
A 4

Til

wa werlden, och låta det ogudaktiga wäsendet taga öfwerhanden, så tag mig bort, at jag icke må se och höra sådana styggelser!

J lika måtto har St. Antonius wäl spådt om Antichristi tider, då han sig så utlätit: *Temporibus Antichristi periculosum erit sapere, periculosum loqui, periculosum tacere.*

Til slut önskar jag af hjertans grund
hwarjom och enom, som kommer at låsa
dessa blad, at Christus må wara och för-
blifwa honom alt i allom!

Författarens egit Söretal.

Sti denna yttersta tid c), erfar jag hos mig, at Herrans kärlek med sina intagande ljuswa strålar i någor måtto lysar uti mitt hjerta, gör min hog och lust brinnande, och upeldar min själ, at ei allenast i hjertans andakt gifwa et andeligt genljud d) åt Frålsaren, som mig högst älskar,

- e) Författaren, som uti denna sin skrift öfweralt brukar Skriftenes talesätt, förstår härmed ej annat, än den tid wi nu lefwe uti, och som närmare skrider til werldenes slut; En yttersta tiden heter uti den helga Skrift Nya Testamentsens tid, som är den närmaste period til werldenes ända.
- d) Med detta genljud menar Författaren ej annat, än hans innerliga lust, at med det nådesljus han fådt, upoffra sig sin Frålsare til tjenst, så wäl til genkärlek emot honom, som de själar til underwisning, om hwilka han här talar.

skar, och hwilken kärlek all kundskap öf-
 wergår; Eph. 3:19, utan och med kärlek
 omfatta alla öfwanester födda Zions
 barn, och önska dem godt; och det så mycket
 mera, som jag nu träffar många fatti-
 ge förströdda själar, som låta sig af al-
 lahanda lärdoms- wäder genom männi-
 skors skullhet och illfundighet lätteligen
 omföras, hwarmed de sig insmyga at
 kunna dem bedraga. Eph. 4:14.

Desutan läggas och hwariehandas
 falska grunder, hwaruppå man med myc-
 ken möda fåfängt söker at bygga. Ty
 som människorna icke äro rättfärdige i
 kärleken, ej eller wära i all stycke uti Ho-
 nom som hufwudet är Christus Eph. 4:
 15; så har alsingen tilwärt uti Christen-
 domen hos dem rum. Utom föreningen
 med Christo är alt, hwad wi göre, under
 förbannelse.

Käre Läsare! Du skalt altså uti
 följande lilla Tractat, om Herren tackes
 des läsande hos dig wälsigna e), få höra li-
 fa

e) Dessa ord äro icke twiflans, utan önske-
 nings-ord, som kan ses af slutet på detta
 Författarens Företal.

såsom en sakta röst efter dig sålunda ropande: Detta är vägen, den du gå skalt, wit hwarken åt högra eller wänstra sidan. (cfr. Esa. 30: 18=21.) Ty den vägen, som förer på den ljuftwa stigen, nämligen själarnas rättfärdiggörelse inför Gud, går uti och bär igenom Jesu Christi rättfärdighet, emedan all vår egen rättfärdighet är såsom et orent kläde, (cfr. Esa. 64: 6. och Ezech. 36: 17.) utan skal hwar och en swärja deruppå, at uti Herrenom warder all Israels såd rättfärdigad och skal berömma sig af Sonom. Es. 45: 24, 25.

Alsintet annat, än den Ende Rättfärdigas död för oss orättfärdiga, kan föra oss til Gud; ty Sonom, som af ingen synd wiste, hafwer Gud för oss gjordt til synd, på det wi, som ej annat äre än syndare, i Sonom skulle warda den rättfärdighet, som för Gudi gäller. 2 Cor. 5: 21.

Christelige Läsare! fasta alt ned för Christi fötter, alt hwad ännu uti dig hörer til gamla människan. Han allena bör

bör hafwa företrädet för alt. (Col. 18:26. Alla det andeliga Templets kåril och tyg skola i nya Förbundet ifrån det minsta til det största hängas uppå Christum. Honom allena tilkommer det berömmet, at gifwa det rätta wårdet åt dessa helgedomens tyg, så wida Han är den samme, som skal upbygga Herrens Tempel, och hafwa äran där af. Han är ock efter sin Faders råd och dom des enda grundsten, hörnesten och krona. Han är sielfwa Nådenes fullhet och Fadrens härlighet. Kom derföre allenast til Honom dig må fela hwad som hålst, hos Honom är balsam nog, som kan hela all din skada.

Käre Läsare! Herren hielp dig, at du må få erfarenhet af det, som i följande Förmanings-ord innefattas! ja Han sielf göre det dig til idel honung, som må bli din siäl en ewig sötma och heladina ben! och så skal din siäl i dig glad wara. Jag är i trone och Ewangelii gemenskap din broder,

THOMAS WILCOCKS.

§. 1.

Jag kommer, min wån, til dig med et förmanings-ord, som jag hoppas tjena både mitt och ditt hjerta til godo.

Du heter en Christen, går med hopen til Kyrkan och brukar Sacramenterna. Derutinnan gör du wål, det är en härlig förmån. Men är icke din Christendom rotad i Christi bloda), så förwisnar den samma och blifwer deraf intet annat, än et falskt prål, hwarmed du far til helwetet.

§. 2.

Förblifwer du härwid lifafullt uti din syndaskuld och egna rättfärdighet, så förtärer detta orma-ettret all sakt och kraft på din Christendom.

a) När Auctoren både här och flere ställen talar om Christi blod, såsom wår Christendoms rot och grund; så förstår han därmed hela Christi försöring och försij. Jämför §. 50.

dom. Pröfwa och undersök också dageligen med största flit, hwaruppå din Christendoms hopp och berömmelse sig grundar, om Christi egen hand har sielf lagt grunden dertil. Är det ej så skedt, så kan den ej stå emot den storm, som säkert kommer at störa därpå. Satan kastar alt öfwer ånda, det faller omkull och des fall blifwer stort. Matth. 7: 27.

§. 3.

Inbillsta själ! dig förestår wißerligen et föllande b). Det innerligaste af din Christendom skal en gång blifwa estertryckeligen undersökt; och då är det förskräckeligit, när alt faller tillsammans öfwer ens hufwud, och man mer alsintet finner, hwaruppå man kunde fota och stödja sig.

§. 4.

Högtflygande ande! akta i tid dina wäxwingar, de skola wißerligen ändock försmälta uti anskäftningenes heta. Hwad är det icke för en jämmerlig ring, at länge drifwa en stor handel och på slutet spela banqueroutte, utan at i sin själ åga grund, som står fast, och förråd, som räcker til ewigheten.

§. 5.

Begåfwade Christen! se dig wålföre, at irgen mask är i roten, som skämmer bort all din goda jord:

b] Författaren pekar här på den förtryckning hwarom talas uti Luc. 22: 31. 2. Cor. 11: 3.

jordmon, och gör at alt rundt omkring dig förwisnar den tid, då anfåktningshetan begynner brinna.

Genomsök din själ dageligen, och fråga dig hiesel sålunda: Kan man ock märka Christi blod på min själ e) eller, hwad är det för en rättfärdighet, hwaruppå jag nu grundar min salighet? Är jag än lös worden från all min egen rättfärdighet? O huru många högt ansedde Christne hafwa icke, när de nödgats med egna ögen se all sin Christendoms bygnad, bestående af alla deras förmenta goda werk, störts omfull, ändteligen måst ropa och säga: alt är förloradt, förloradt i ewighet?

§. 6.

Besinna, at de störste synder kunna så wäl döslas under de bästa wärk, som under den största samwets ångest. Se altså wäl til, at din af synden särade själ må genom Christi blod grundeligen blifwa helgad d) och at du intet må blott

öf

e) Nämligen Christi blods försonande och lifgifwande kraft, at ock andre af min wandel kunna märka, det jag är förändrad, på nytt född, rättfärdigad och helgad genom Hans Heliga Ande. Är altså detta icke sagt i den mening, at själar på något Physiskt sätt skulle bestänkas med Christi blod; ty sedan det en gång på förbet utrunnit til wår helbregdögörelse, debar det nu sin werkelige kraft til alla dem, som i tron derefter hungra och törsta.

d) Nämligen så, at du krafteligen rörd af Jesu djupa

öfwerdraga säret med en hinna utaf wifaplik-
ters i afittagande, ödmjukningar, hjertelindrin-
gar och så vidare e). Du må utom Christi
blod lägga därpå hwad du wit, så uträttar du
intet annat dermed, än at bölden blifwer ännu
förgiftigare. Du skalt snart blifwa warse, at
synden hos dig därmed aldrig blifwit rätt dödad,
så framt du ej sedt Christum i den bild, huru
Han på Korset för dina skul har blödt sig til
döds. Sannerligen ingenting kan döda synden,
utan allenast Christi rättfärdighets åskådande f).

§. 7.

Naturen g) är ej i stånd at tilreda någon
salswa, som dogde at läka själen med. Allt bö-
tan-

frålaångest och blodiga död, ej må mer wilja be-
hålla någon enda hemsynd, som hindrar, at Jesu
blod ej får grundeligen, det är fullkomligen, hela
dit särade samwete.

- e) Meningen är intet, at man har frihet at försun-
ma det, som är ens skylldighet at i akt taga, utan
man skal göra allt hwad man göra bör, af et up-
riktigt hjerta och en wiljog själ, som Guds Ande
werkfar och gör muntert, at i Jesu kärlek göra allt
med fullt nöje; men aldrig bygga sin tröst och frid
på gärningarna, ty de hålla icke profwet.
- f) Detta bestyrkes af följande Skrifstens ord, när de
med hwarannan blifwa rätt jämförde 4 Mos. 21:
8, 9. Joh. 3: 14, 15. Rom. 6: 8, 11. Ebr. 12: 2;
men mera här om i denna Tractat.
- g) En gång för alla bör här anmärkas, at så ofta Förfat-

tande, som sker med plikter, och ej genom Christum, är en högst förtwiflad sjukdom. Den tiggare = fattige förderfwade naturen kan med alla sina egna krafter, ehuru högt de ock wore förbättrade, aldrig wäfwad ihop någon duk, som wore fin och ren nog, at betäcka en naken siäl. Intet annat doger härtil, än Christi fullgiltiga rättfärdighet.

§. 8.

Allt hwad naturen har spunnit tillhopa, måste förut uplösas, innan man kan blifwa klädd i Christi rättfärdighet. Allt hwad man här hängt uppå sig utaf naturens wäfnad, det kommer satan öfwer, riswer hwar enda tråd och klut sönder, och ställer så siälen blott och bar för HERANS wrede h).

B

Ma

taren uti denna sin Skrift brukar det ordet Natur, förstår han därmed den förderfwade naturliga människans med alla hennes siäls och kropps krafter, gåfwor, myndighet och anseende.

- b) Satan är wäl ingen betjent wid människans omwändelse, hwarföre han icke heller söker någonsin rubba siälar ifrån deras naturliga falska egna rättfärdighet, (jämför §. 29.) utan fast mera söfwa dem derutiinnan; men när samwetet genom lagsens kraftiga ord upwaknar; och siälen då blir sin falska rättfärdighet warse, då är satan straxt beredd, at icke allenast anklaga siälen, utan ock störta heune i förtwiflan. Zach. 3. Cap. 1, 2, 3.

Naturen kan med alla sina krafter icke åstadkomma så mycket som en enda droppa nåd, hwarmed hon wore i stånd at någonsin döda synden; eller dermed tråda fram för Christi ögon.

§. 9.

Du säger: Jag är en Christen. Ja, du går til Kyrkan, i bönstunderne och til Nattvarden; men wid alt detta kan du wara en eländig människa. Tänk dock efter, om Christus någonsin intil denna dag är så kommen dig för ögonen, at Han hos dig wida öfwerträffat all fullkomlighet och rättfärdighet i werlden, och at alt detta fullit i stoftet för Hans kärleks och nådes Majestät. Es. 2: 17, 19.

§. 10.

Om du sanfärdeligen sedt Christum i): så har du uti Honom ej blifwit annat warse, än idel nåd, idel rättfärdighet, som i högsta måtto är oändelig, och flödar öfwerswinneligen öfwer all synd och elände. Har du så sedt Christum; så kan

-
- 1) Författaren menar här ingalunda något sådant scende, som sker med lekamliga ögon, eller uti en fördärfwad phantasi; utan det scende, som sker med trones ögon, då Herren Jesus blifwer i sitt ord för en siäl så öfwerlygeligen och kraftigt förestäld, som siode Han med all sin kärleks och nådes Majestät för hennes ögon werfeligen närwarande Joh. 6: 40. Gal. 3: 1.

Kan du ock med föttren trampa på alla människors och Unglars rättfärdighet, om den tankan skulle hos dig infalla, at deras rättfärdighet så mycket förmådde, at du derigenom bleswe hos Gud wäl uptagen k).

När du fått Christum i ögnasigte, så wil du icke utan Honom göra en enda god gärning, fast man ock gäfwе dig hela werlden l).

Har du så sedt Christum, så har du sedt Honom som en faster klippa, hwilken är högre än all egen rättfärdighet, satan och synden Ps. 61:3. och denna klippan följer dig, i Cor. 10:4. utur hwilken ouphörligen flyter nådenes honung, at mätta dig med.

Undersök dig, om du någonsin fattat Christum i ögnasigte, såsom Fadrens enfödda Son,
B 2
full

k) Härmed råder Auctoren ingen, at med södrakt anse det goda, som finnes hos Guds Helgon och Unglar, (jämför S. 43. not. 2.) utan wil han allenast förhålla läsaren, at deras rättfärdighet platt intet böger, at bygga deruppå sin tillförsigt om Guds nåd och ynnest.

l) I Christo, med Christo, af Christo och genom Christum har en sådan benädd själ twärtom lust til alla goda werk, och wil icke församma det aldraminsta; men alsintet låter hon sig mera dragas til något företagande, rörd af den stygga tankan, som wille hon sielf göra något godt och som dräpeligit wöre, utan blygs hon straxt inför sin nådige Gud och Trållare öfwer sådana förgiftiga tankeskott.

full med nåd och sanning. Joh. 1: 14, 16, 17. Gif dig ingen ro, innan du är wif derpå, at du åst kommen til Christum, står på den ewiga klippan, följt hans kallelse til dina själ, och blifwit efter din rättfärdiggörelse et med Honom. (sefr. Joh. 17: 21, 22, 23.)

§. II.

Människorna kunna förträffeligen tala om tron, så länge de åga hälsan; men få äro rätt bekante med saken. Christus är den Helga Skrifts hemlighet, och nåden Christi hemlighet. Tron är det undransfullaste ting i hela werlden, lägger du det aldraminsta af dit eget därtill, så som något för dig betydande, så har du skämt bort altsammans. Christus wil ej kasta den minsta blif derpå, som wore det tro.

När du tror och kommer til Christum, så måste du lemna til rygga all din egen rättfärdighet, och intet annat hafwa med dig, än din synd. Det låter hårdt; doct säger jag än en gång: Du måste låta fara all din helighet, helgelse m), goda werk, ödmjukande, och får du intet annat föra med dig til Honom, än dina brister och dit elände, annars skickar sig ei Christus för dig, eller du för Honom. Christus wil
wa

m] Se här nedanföre §. §. 24. 33, som närmare förklara Författarens tanka i denna omständighet.

wara en sådan Öterlöfware, som icke är förblandad med något, och här får du ej anse dig för annat, än en förlorad syndare, annars kommer Kristus och du aldrig öfwerens.

Ingen ting i werlden är så swårt, som at antaga Christum allena för sin rättfärdighet, det är så mycket sagt, årkänna Honom för Christum. (Matth. 16: 17. Joh. 6: 60.) Sätt man allena det ringaste af dit eget bredewid Honom, så är Han dig ej mer någon Kristus n).

§. 12.

Faller dig något annat in än Kristus, då du går til Gud, at blifwa af Honom antagen, så falla det en Antichrist o). Bjud det wika bort. Låt Christi rättfärdighet allena behålla segren. Utom Honom är alt Babel p). Det samma måste falla, om Kristus skal blifwa ständande; men du skalt frögda dig, då den dagen kommer, på hwilken det skall sker. Es. 1: 10, 11, 12. Kristus har trampat winpräßen allena, och ingen af folken war med Honom. Es. 63: 3. Hwad som hålft du sätter bredewid

B 3

Ho

n) Nämligen NB din Frälsare, utan du NB du wil då sielf wara din egen Frälsare, din egen Lärare, din egen Öfwerste Präst och Konung.

o) Antichrist bejder en Christi motståndare, eller en falsk Lärare, som förkastar Christum och Hans förtjenst.

p) Babel betyder en förwirring eller förstöring.

Honom, det skal Han med grymhet och wrede en gång söndertrampa, at dess kraft skal stänka på dina kläder q).

§. 31.

Du håller wäl tron för en lätt sak; Men har din tro någonsin blifwit satt på prof uti anfåktningenes stund, på hwilkom alla dina sonder blifwit dig rätt för ögonen stälta? Har satan någonsin haft tillstånd, at anfakta den samma? Och har Guds wrede någon tid, såsom en tung börda, tryckt ditt samwete? Om så är, at du warit i helswettis och Kulones Kästar, så har Gud kunnat wisa dig Christum, såsom din löse-penning, borgen, rättfärdighet och så vidare; då först har du kunnat säga: O! jag ser, at det är nåd nog i Christo; och kan således jolra efter det wig-

q) I Tyfka exemplaret stå dessa orden: Was du Ihm an die seite setzen wirst, das wird Er mit grim und zorn zertreten, daß dessen vermögen auf seine kleider sprizen wird. Huru detta språket in sensu optimo, quod vindictam Christi in hostes suos explicari debeat, förtjenar at ses, hwad Doctor Joh. Heindr. Michaelis i sin förklaring öfwer dessa orden i dess Hebraiska Bibel grundeligen commenterat. Eljest är det försträckeligt at tänka på, hwad smår dom dem förestår, som blifwa sakre på Herrens lekamen och blod, och äta sig sielswomdomen. I Cor. 11: 27, 29. cfr. Ebr. 6: 6. 2 Petr. 2: 20. Ebr. 10: 31.

wigtigaste ordet i hela werlden, och säga: Jag tror r). Ty en obeprofwad tro är en obeståndig tro.

§. 14.

Til tron hörer en liflig öfwerlygelse uti jen ångerfull och andeligen fattig siäls, hjerta s) om Christi blodiga förtjenst t), och om Hans upriktiga

B 4

tiga

- r) Här har det rum, hwad Sal. Doctor Luther uti si-
na Tischreden Cap. 3. Von der Schöpffung, sålun-
da talar om Skapelsen och Nåden: Ach! Creatura
(gratia) ist ein schön Ding; wenn wir sollen creationem
(gratiam) glauben, tum balbutimus & blæsi su-
mus, und sagen *credo* für *credo*, wie ein Kindlein
spricht: Lemmel für Semmel. Die Wort sind wohl
starek, aber daß Hertz spricht *credo*. Sed per hoc sal-
vamus, quia cupimus credere. Ach! unser HErr
Gott weiß wohl, daß wir arme Kindlein sind, wenn
wirs erkennen wolten.
- s) At synden är en så stygg och fördömelig ting, som
Guds lag of henne beskriwer, nämligen et afgn-
deri, en afwikelse ifrån Gud det högsta goda, en
rebellion emot Honom, Es. 59: 2. Rom. 8: 7. Eph.
4: 17, 18. et siäla-mörd, 1 Mos. 2: 17. Joh. 8: 44.
Rom. 8: 6. 1 Joh. 3: 8, 15., och så widare.
- t) Det är, at til vår räddning från syndenes gräseliga
skuld, deß grymma herrawälde och wändeliga straff
ej städt uti Guds wisshet och dom något annat medel
at tilgå, än at Christus Guds Son skulle hängas på
träd, dö en blodig död, och wara en förbannelse för
of. Ebr. 9: 22. Gal. 3: 13. Rom. 5: 17, 21.
Cap. 6: 6, 7, 8, 11.

tigaste benågenhet, at willja, ej uti något annat affeende, än vörd utaf sit innersta förbarmande, just derföre at du är en sådan syndare, som tarf war rättfärdighet, göra dig rent af salig u). Store ting, ej lättare i sig sielfwa, än at skapa en werld x). Alla naturskrafter hinna här ej op til den högd, at du med dem understödd, kunde, när synden och deß gräfeliga skuld såsom en storm dig öfverfaller, sanfärdeligen tro, at någon nåd och godwilljoghet emot dig ännu är i Christo at tilgå, såsom hwarigenom du arma själ kunde blifwa frälster. Derföre, när satan förefastar samwetet synden, och själen då y) kastar henne på

Chri-

- u) Ehuru jag trodt mig wid öfversättningen af deßa Auctorens ord per paraphrasin hafwa träffat hans mening, lyda dock deß ord uti Tyska versionen sålunda: Zum glauben gehört eine deutliche überzeugung von der sünde, von den Verdiensten des Blutes Christi, und von Christi Willigkeit, dich flechterdings aus keiner andern bewegung selig zu machen, als weil du ein sündler bist.
- x) Sannerligen på en lefwaude öfwertygelse om deßa ting, under en sanu ånger öfwer synden utaf Guds Andas werkad, ankommer nu tron. Det hafwa ock wåre reulärlige Theologer högeligen påstådt, jämtwål ock en del, såsom Luther, Chemnitius, Scriver med flera, sig här om uti så aldeles märkwärdiga ord utlätit, som war Auctor nu gjordt.
- y) Bemannad af den omtalta Jesu Christi oswifeliga godwilljoghet emot sig. Joh. 6: 37. 2 Cor. 8: 9. 2 Pet. 3: 15. Ebr. 7: 25.

Christum, så är det et Evangeliskt upförande; det är, at rätt erkänna Honom för Christum, til hwilken ända Han i werlden Kommen är. Ut anamma Christi rättfärdighet allena, och icke wilja på annat sätt blifwa salig, än genom Hans blodiga förtienst, det är hufwud-summan af Evangelium. När en siäl wid utöfningen af alla sina bästa gärningar, så wäl som uti deß yttersta förlågenhet, kan säga: Intet annat än Christus, Christus endast och allena är mig gjord til rättfärdighet, helgelse och förlofning, men alsintet det förödmjukande, som jag hos mig finner, och jag för Honom anställer; nej, nej, inga mina så kallade goda gärningar, dem jag kunnat åstadkomma, ja icke heller de nåde-känningar och söta rörelser jag hos mig ärfarit; Så är siälen i den ställning, at inga stormar kunna henne anfälla och öfverrumpla z).

B 5

§. 15.

z) När Skriften säger, at Christus är öf af Gudi gjord til wisdom, til rättfärdighet, til helgelse och til förlofning; så är det en hebraismus, som brukar alla verba faciendi för verba declarativa. Meningen af deßa orden är altså denna: Christus allena är uti Guds dom declarerad för den sanma, som är och wara skal min enda wishet, ja för den, som allena gör mig rättfärdig, öfkyldig, klar och ren uti Guds Heligsta ögon, och inför Hans Härlighets Thron; Hans lifgifwande blod allena gör mig helig, samt styrker mig at döda den gamla Adam, och löpa lifsens wäg med frögd, och Hans död är min enda förlofning.

§. 15.

Grunden til alle försökkelser, alla satans fördelar och segrar öfver oss, så wäl som til vår flagan deröfver, ligger uti vår widhängande egna rättfärdighet och det förwända goda tycke wi huse om oss sielfwa a). Dessa hos dig påsände tankar anfätter nu Gud derigenom, at Han låter satan komma dig på haken b), just som Laban anföll Jacob för afguda belätens skul. (1 Mos. 31: 26, 35.) Sådana dina hemliga afgudar måste här blifwa dig ifråntagne, du må wilja eller ej; annars hindra de Christum, at draga in til dig. Innan Christus hos dig ingår, wiker sannerligen fördömmelsen ingalunda dig ifrån; men hwarest ännu fördömmelsen är, där är hjertans hårdhet. Och alltså bewiser det myckna fördömande, som ännu är i ditt hjerta emot dig sielf, at litet eller alsintet af Christo är deruti c).

§. 16.

-
- a) Det är, at man går hafwande med snickeraktiga tankar om sig-sielf, sin egen insikt och förträffelighet både i andeliga och werldliga saker.
- b) Detta kunde wäl utaf flera Skriftenes språk bewisas; men jag betjenar mig nu allenast af den store Apostelens Pauli egit betyg om den omständigheten uti 2 Cor. 12: 7. och påminner derhos Läsaren Jobs exempel. Jämför not. til §. 8.
- c) Författaren menar med de orden: litet, eller alsintet af Christo, at litet, eller alsintet af Christi nåd och rättfärdighet är uti en sådan siäl til sinnandes. Läs, min wän, här om med estertänka, hwad

§. 16.

När din syndaskuld börjar uti ditt samwete blifwa upbröd; så ækta dig, at du ej må wilja det på annat sätt hafwa stilladt, än genom Christi blod, annars blir du mer förhårdad derigenom. Antag allenast Christum til frid, Eph. 2:14. jämför Phil. 4:7. men icke din goda gärning, icke dina tårar och så vidare. Christus måste wara din rättfärdighet, icke de nådegåfwor du undfått hafwer d). Du kan här äfwen så lätt göra Christum (det är, nyttan af Hans försoning) til intet genom göra godt, som genom göra ondt, eller synda. 1 Cor. 1:17. Dan. 9:26. e)

Ge

som står uti Es. 38:3, 17. Cap. 50:10, 11. 1 Cor. 3:15. så lär du ej så mycket skryta af dina utståndna mångfaldiga anfåktningss eldar.

- d) Författaren förkastar här ingalunda de tårar, som en botfärdig själ faller öfwer sina synder: ty dem, så wäl som en lefwande och botfärdig syndenes kändedom, råknar han ock för en nådegåfwa; men han warnar här, at man icke må antaga dem för botemedel emot anfåktningar och samwetets anslagande.
- e) Det här åberopade Dan. 9:26. bewisar ej hwad Författaren menar, när man rätt ser på grundtextens dock är saken i sig sielf riktig, och kan bewisas af flera Skriftenes språk, såsom Gal. 5:4. 1 Cor. 3:12. 11. Phil. 3:7, 8. samt andra dylika, de der döma alla våra goda förslager, insikter, werk och gärningar, gjorda i den mening, at dermed kunna stå i nåder hos Gud, för idel synd och skam Rom. 3:19.

Se på Christum, och gör så mycket du wilt. Stå
med

Cap. 11: 32. Gal. 3: 22. *Benedictus sit Dominus JESUS, immo solus sit in gloria, nos merito aperiat confusio!* Skrifwer den kære Luther på et ställe, nämligen uti sit bref til Jo. Sylvium Ægrorum Ecclesiast. Zwikav. Och åter på et annat ställe uti bref til Georg Spenlein, hwilket jag här så mycket mera får ord ifrån ord införa, som at det uttrycker denna dyra Guds Mannens hela hjerta, tro och Christendom redan före reformationen, hållt det samma uti hela des sammanhang är mycket rart til sinandes uti de skrifter, som utkommit om Lutheri lefwerne; breswet lyder så:

Fratri Georgio Spenlein, Augustiniano in Conventu Memmingensi agenti, JESUS Christus, gratia & pax tibi a DEO Patre, & Domino JESU Christo.

Quid agat anima tua, scire cupio, utrumne tandem suam pertæsa propriam justitiam, discat in justitia Christi respirare atque confidere. Fervet enim nostra ætate tentatio præsumptionis in multis, & iis præcipue, qui justii & boni esse omnibus viribus student, ignorantes justitiam DEI, quæ in Christo nobis est effusissime gratis donata, quærunt in se ipsis tamdiu operari bene, donec habeant fiduciam standi coram DEO, veluti virtutibus & meritis ornati, quod tamen fieri est impossibile. Fuiſti tu apud nos in hac opinione, immo eodem errore fui & ego; sed nunc

med hela din tyngd på Christi rättfärdighet, och
af

quoque pugno contra istum errorem, sed nondum expugnavi. Igitur, mi dulcis Frater, disce Christum & hunc crucifixum, disce ei cantare, & de te ipso desperans dicere ei: Tu Domine JESU es justitia mea, ego autem sum peccatum tuum; Tu assumpsisti meum, & dedisti mihi tuum. Assumpsisti quod non eras, & dedisti mihi quod non eram, O mi Salvator! Cave, ne aliquando ad tantam pluritatem adspires, ut peccator tibi videri nolis, immo esse. Christus enim non nisi in peccatoribus habitat. Ideo enim descendit de caelo, ut habitaret in peccatoribus. Istius charitatem rumina, & videbis dulcissimam ejus consolationem. Si enim laboribus nostris & afflictionibus ad conscientiae quietem pervenire oportet, ut quid ille mortuus est? Igitur non nisi in illo, per fiducialem desperationem tui & operum tuorum, pacem invenies. Disces insuper ex ipso, ut sicut ipse suscepit te, ita & peccata tua fecit sua & suam justitiam fecit tuam, si firmiter hoc credas, sicut debes; maledictus enim qui hoc non credit. Ita & tu fratres indisciplinatos & adhuc errantes suscipe & patienter sustineas, atque ex eorum peccatis facias tua; & si quid boni habes, illorum esse finas, sicut docet Apostolus: Suscipite invicem, sicut & Christus suscepit vos in honorem DEI. Et iterum: Hoc sentite in

akta dig, at du ej har den ena foten på din egen,
och

vobis, quod & JESUS Christus, qui cum in forma DEI esset, exinanivit semet ipsum. Ita & tu. Si tibi melior videris, non rapinam arbitreris, ac quasi tuum solius sit, sed exinianas te ipsum, & obliviscere, qualis es, & esto, quasi unus eorum, ut portes eos. Infelix enim justitia illius, quæ alios, sibi comparatos, veluti pejores sustinere non vult, & fugam & desertum meditur; qui patientia & oratione & exemplo præsentem eis prodesse debuit. Hoc est thalentum Domini abscondere, & conservis non tradere quod debetur. Igitur, si es Liliū & Rosa Christi, scito, quia inter spinas conservatio tua erit. Tantum vide, ne per impatientiam & temerarium judicium vel occultam superbiam, tu spina fias. In medio inimicorum Christi Regnum est, ut ait Psalmus. Tu ergo quid fingis inimicorum aut amicorum medium, responde? Igitur quidquid tibi defuerit, coram Domino JESU prostratus impetra. Ipse te docebit omnia. Tantum inspice, quid ipse pro te & omnibus fecit, ut discas & tu, quid pro aliis facere debeas. Si ipse non nisi inter bonos vivere & pro amicis mori voluisset, pro quibus quæso mortuus esset, aut cum quo unquam vixisset? Sic age & tu, mi Frater, & ora pro me, & Dominus sit tecum! Vale in Domino! Ex Witteberga Fer. 3

och den andra på Christi rättfärdighet f). In-
nan

post, misericordias Domini.. Anno MDXVI,
Frater tuus
MARTINUS LUTHERUS.
Augustinianus.

Detta märkvärdiga Sal. Luthers bref har Johan Philip Sefeman von Naumburg an der Saal intryckt uti des Företal til Lutheri i et kort sammandrag i Lauban år 1730 på Tyska utgifna Kyrko-Postilla, hwarest ock finnas flera hjertrörande anecdoter om denna vår dyra lärare.

- f) Här läres ingalunda, at en alskarlig syndaånger och fasa ej skulle finnas hos en benådad Christen, såsom hwilken honom alltid heidar, at icke göra alt hwad honom lyst, ty det wore emot den öfswertygelse tron åger om syndenes syggelse, hwarom vår Auctor förut i 14 och än mera uti eftersöljande S. S. ganska märkvärdigt talar; utan hans mening är, at den som varit rätt i nöd och känt synden såsom en dödsens udd, men deremot i et så förlågit tilstånd på sätt och wis, som förut uti 13 S. sagt är, fädt Jesum, såsom sin enda Hjelpare, Frälsare och Saliggörare, rätt i ögnastiget, så at han är derom fulleligen öfswertygad, at han är af Honom utur det djupa hellsweetet återlöst, och genom Hans blod och död med Gud fullkomligen försont, at den, säger jag, i en sådan belägenhet icke wil göra illa, icke wil synda, utan enligt tacksamhets-lagen gör hwad han göra bör med full hog och lust, och det alt sin dyra Frälsare Jesu til wälbehag och ära. Jämför ock S. 6. not. e) och S. S. 33. 39. 44. och följande.

nan och förän Christus har kommit och uprättat uti dig sin Nåde-Thron g), så är uti dit samwete intet annat än fördömmelse, förskräckelse, hemlig misströstan, och själen swäfwar imellan hopp och fruktan, hwilket är et tilstånd, som aldeles icke är Evangeliskt.

§. 17.

Den som är för skygg at med öppna ögon beskåda synden uti deß aldrastygga hieselighet, och rätt betrackta den helswetes afgrund, som finnes uti hans egit hjerta, den har intet förtroende til Christi förtjenst. Men du må wara aldrig så stor syndare, som du äst och du dig werkeligen befinner; (då nämligen dit stora synda-förder och deß helswetes djup rätt öppnas för dina ögon) gör man försök at antaga Christum til din Förespråkare, så skal du få ärfara, at han är Jesus Christus den Rättfärdige.

Se altså under all twiflan, samwets-agg och qual med tro och bön, stadigt och oförrenkt på Christum, och inlåt dig icke, (nämligen i disput och gensägelse) dånswer med satan,

ty

g] Utaf eterföljande Skriftenes språk: Ps. 132: 14. Es. 66: 1, 2. Joh. 14: 23. Cap. 17: 22, 23. I Cor. 3: 16. 2 Cor. 6: 16. utom flera andra, bewises nogsamnt, at Jesus Guds Son, tillika med Gud Fader och Gud den Helige Ande, uprättar uti en trogen siäl sin Nåde-Thron. Detta kan ej annat, än i ewig tid fulkomligen trösta en fattig och beyädad siäl.

ty då hade han wunnit hwad han sökt efter; utan afwis honom til Christum, Han skal wäl gifwa honom behörigt swar. Hans ämbete är, at wara vår Förswarare, 1 Joh. 2: 1. och stå, såsom vår Löftesman, til swars för lagen; Ebr. 7: 25. åfwen så är det Hans ämbete, at, såsom vår Medlare, åtaga sig vår förderfwade saks utförande til godt slut inför den strängaste rättfärdigheten. Gal. 3: 20. 1 Tim. 2: 5. Til detta ämbetet är Han edswuren. Ebr. 7: 20, 21. Updrag du altså den saken Christo; men wil du sielf något det ringaste bidraga til dina synders botande och försonande, så upsäger du därmed den Rättfärdige Christo tjensten h), hwilken dock för dig är worden gjord til synd. 2 Cor. 5: 21.

C

§. 18.

h) Författaren har haft en fullkomlig anledning at låna detta uttrycket utaf 1 Joh. 2: 1. hwarest det ordet rättfärdig, betyder en sådan, som icke allenast har högsta rätt at tilägna sig en ting, såsom des wäl förwårswade egendom, utan ock then, som man annars kallar from och huld; och just detta kan man finna aff sammanhanget uti detta 1 Joh. 2: 1. så wäl som detta ordets bruk på åtskilliga ställen i den Heliga Skrift, såsom til exempel Ps. 112: 9. Ordsp. 11: 20, 21, 30. E. 12: 10. Jac. 3: 17, 18. och så vidare. Har altså det ordet rättfärdig in gradu superlativo tagit, (nam adjectiva nomina exstantiora in positivo gradu posita, in superlativo sunt accipienda) här affseende på det öfwerflöd af godhertighet och den fullkomliga rättighet, som Jesus med sin blod

S. 18.

Satan kan wäl anföra den Heliga Skrift och wrånga henne; men intet kan han swara på den samma. Hon är Christi egit högstwigtiga ord, och dermed har Han sielf stoppadt satan munnen til. Matth. 4.

I hela Bibelen är icke et enda werkeligit hårdt ord til finnande emot en fattig, från sin egen rättfärdighet utblottad syndare; utan snarare utmärker hon en sådan på det sättet, at han och ingen annan är föremålet för Nåden och Evangelium i)

Fatta allenast fullt förtroende til Christi godwiljoghet, så blifwer du åfwen willig k). Märker du, at du icke kan tro, så besinna, at det är Christi egit werk, at wärka tron i dig. Håll an hos Honom med innerlig bön derom; Han

och död förwårswat, at göra oss förtappade och förlorade syndare rättfärdige, och hos Gud ewinnerligen salige; ty annars är Han efter sin hämnande rättfärdighet en eld, och alla syndare hö och sirå, som för Honom intet ögnableck kunna hafwa bestånd, om Han med dem til doms gå wille.

- i) Det är, at Evangelii nåd angår i synnerhet en från sin egen rättfärdighet utblottad botfärdig syndare. Matth. 5: 3-6. Ps. 10: 14, 17. Luc. 1: 53.
- k) Nämligen at tro på Honom och lyda Hans kärleksbod. Jer. 15: 16. se grundtexten. Ps. 110: 3. Phil. 4: 6, 13. Ebr. 10: 35, 36.

Han är ju allena den samme, som werkar hos dig både wilja och fullbordan efter sic goda behag. Phil. 2: 13. (Jämför Höga Wis. 1: 4. Ebr. 12: 2. Beklaga dig öfwer din otro, som gör uti samvetet synda = skulden mågtigare än Christum, derigenom at han förringar Christi förtjenst, och håller Christi blod för oheligt, ringa och gement, samt til din försoning otillräckeligit.

S. 19.

Du klagar mycket öfwer dig sielf; men tränger dig ditt synda = elände, at mera se på Christum och mindre på dig sielf 1), så är det aldeles rått; i annat fall äro dina klagowisfor idelt skrymteri.

En usel och jämmerlig ting är det, at man gapar på sina goda werk, nåde = känningar och de hjerte = lindringar man erfar; der du dock bor de allenast åskåda Jesum m). Et sådant ga-

C 2

pan:

1) Författaren nekar här ingalunda, at man skal se på sit synda = elände, som han jämnväl förut i 17 S. påyrkat, utan förklarar han sig sielf strart uti efterföljande orden.

m) Vår dyre Luther har uti des sköna Förspråk på St. Pauli Epistel til de Romare listigen affildrat sådana usla själar, då han ibland annat säger: Det är icke annat än bedrägeri, det somlige lära, at man med gärningar skal bereda sig til nådena. Och widare, at de samla och se omkring sig efter

dande gör dig allenast stolt; men at se blott på Christi nåd, det förddmjukar dig, ty af nåden ären I frälste genom trona, och det icke af eder; GUDS gåfwa är det, heter det uti Eph. 2: 8.

§. 20.

Under alla dina frestelser och anfåktningar må du ej blifwa modfäld. Jac. 1: 2. Dessa tuktelser äro icke årnade at slå dig i stycken, utan at lyfta dig ner ifrån dig sielf n), och sätta dig på Klippan Kristus.

Du kan blifwa förd så djupt, at du ser dig ligga på helvetes brädd, och står på wippen at just warda störtad uti det samma; dock kan du ej blifwa djupare förd än uti helvetes buk, (och huru många helige hafwa icke där varit, och blifwit af satan illa medfarne?) Men åfwen där får du låf at ropa til HERAN, och se dig om efter Hans Helga Tempel. Jone 2: 4, 5. o).

Uti

trona och efter goda gärningar, och weta hwarcken hwad tro eller goda gärningar äro; tala dock och språka mång ord om tron och goda gärningar.

n) Det är, från din egen stora inbillning om din godhet, rättfärdighet, fromhet och helighet, hwaröfwer du mycket storas.

o) Med ordet helwete förstås här icke det ewiga pinne

Uti Jerusalems Tempel fick ingen ingå, som icke war renad, och hade dertill med sig et offer. Apostlag. 21: 26. (4 Mos. 6: 2, 13, 18.) Men nu är Kristus vårt Tempel, vårt Offer, Altare och Siverste Präst, hwilken ingen annan får kalkas, än fattige syndare, och det ej med något annat Offer, än Hans egit ena reso utgutna offer-blod. Ebr. 7: 27. (cfr. Superius verus 24, 25, 26. Cap. 9: 24, 25, 26. Cap. 4: 15, 16. Cap. 10: 19, 22.

C 3

§. 21.

rummet, ifrån hwilket ingen förlofning gifwes, utan en särdeles stor siåla-ångest och förskräckelse, som ofta kan efter Guds wisa råd och heliga tilståndjelse träffa de trogna, och det för ganska hålsosamma affigters skuld, såsom: at antingen föra dem närmare på sin egen kånedom; at dermedelst få betaga dem någon hemlig god tanke om sin egen wårdighet, sticfelighet, samt lönlige förlitande derpå; eller at wisa på, och lösa dem ifrån någon förborgad snara, som legat uti hjertat så djupt anlagd, men blifwit tid efter annan af goda rörelser, andåktiga öfningar och egna förbättringar lika som öfvertäckt; dels at för wisa förselsler tukta dem så alwarligen, at de sedan, såsom brända barn, bättre må sky elden, dels ock, at derigenom sätta dem i stic, at möta någon ny satans snara, och at hindra dem til at falla deri. Och uti sådan bemärkelse brukas det ordet helwete i den helga Skrift, som kan ses af 1 Sam. 24. Ps. 71: 20. Ps. 116: 3, 4. Es. 38: 10, 15. 2 Cor. 12: 7.

S. 21.

Föreställ dig allenast alla fulländade Andars exempel i himmelen, huru de fädt nåd p). Du tänker wäl: O hwad för et stort nådes minnes märke bleswe jag icke då? Men jag swarar: tänk efter, huru ock du kan blifwa i bland de många tusende et så härligit nådens underwerk, som de. Den störste syndare har ju aldrig varit för stor för Christi nåd q).

Uck! förtwifla då icke, utan fatta godt hopp til din Gud och Frälsare r). När synda- och sorgemålnen äro som mörkast, så rikta din syn jämnwäl då på den upresta Guds Faders Kärleks och Nådes-Pelare, såsom hwartil Han i himmelen uphögd är, nämligen, at alle fattigae syndare skola altstadigt wända sina ögon derhån. Satan och ditt samwete må förebrå dig så mycket de wilja. Fäll du deraf ingen dom emot dig sielf s). Kristus bör här allena få behålla

p) Nämligen ej på annat sätt, än som utblottade fattige syndare, se Upp. B. 5: 9, 10. Cap. 7: 14.

q) Detta bestyrkes af Joh. 3: 16. Rom. 5: 20. I Tim. 1: 14, 15, 16.

r) Nämligen et lefwande hopp, hwartil wi genom Christi död och upståndelse kallade ärom. Gal. 5: 5. Ebr. 7: 19. I Pet. 1: 3, 21.

s) På det sättet, at du må falla i förtwiflan och ge så satan saken wunnen. Wäl bör du gifwa dig sielfrean

hålla det sidssta ordet. Han är ju en Domare öfwer lefwande och döda, och Honom allena tillkommer at fälla det utslag, som gör din förwirrade sak god. Hans blod talar om idel försoning, och alt är nu tilfridsstält. Col. 1: 20. Samma blod är vår rening, 1 Joh. 1: 7. lösepenning och återlösning, Ap. 20: 28. 1 Pet. 1: 19. vår aftwagning, Ebr. 9: 13, 14. rättfärdiggörelse Rom 5: 9. och nära tilgång til Gud. Eph. 2: 13. t). Utaf detta blodet skal icke en droppe wara för-gåfwes utguten u). Stå stilla, och hör hwad

C 4

3Er

hel och hållen för Gud skyldig til ewig förtappelse och dom Rom. 3: 4, 10-19. 1 Cor. 11: 31, 32; Men deremot ingalunda beröfwa Christo den äran, som skulle Han ej hafwa utstådt din wälförtienta ewiga dödsångest och dom Es. 53: 8. eller icke funnit åfwen för dig en ewig förlofning. Ebr. 9: 12. En sådan dömmot dig sielswan må du ingalunda fälla. 1 Joh. 3: 19, 20.

- t) Detta bestyrkes åfwen af Jer. 30: 21. Slå up detta språket i grundtexten, eller Danska Versionen, så skal du häruppå få en fullständig förklaring.
- u) Hwad Författaren här säger, bör förstås efter Guds upfat och wisshet, som wil så hafwat, at alt Jesu blod, det är, hela Hans försoning til alla sina märkwärdiga omständigheter, såsom Hans heliga födelse och nedriga wandring på jorden, Hans stora siåla-ångest, bön och tårar, Hans blodswett, strimor, hugg och slag, med flera des utståndna hädelser, högst försmådeliga död, begrafning, segerrika upståndelse, himmelsfärd, sittjande på Fadrens högra

HERREN GUD talar, at Han sino Folke och sinom Heligom frid tillsäger, på det de icke skola på någon galenskap falla. Ps. 85: 9. 2 Tim. 1: 2. Och detta är Fadrens och Christi språk.

§. 22.

hand och dageliga förbön för oss, må altsammans så nyttjas, at människorne alle allestädes uti alla deras lefnads omständigheter intil sista andedragten i Kraft deraf må fullkomligen tro sig wara frälste och helgade; men ingalunda efter deras försummelse at anamma och använda denna dyra skatten til sin frälsning, styrko, lif och salighet. Ty det är och blir, Gudi klagadt! alt för sant, at en del nyttja intet af Christi försoning, utan gå i full otro sielssviljandes förlorade, oaktadt de äro tillsyfllest återlöste; och somlige åter låta swärligen öfvertala sig at nyttja deraf så mycket, som dem undt och skänkt är, det är, de wilja icke taga ull tröst til sig, och sakna således behörig styrka at fullborða helgelsen i Guds räddhoga, hwilket är det samma, som at låta Jesu dyra blod fåfångt och fruktlöst förspillas. Hwaraf synes, huru förwänd deras höflighet är, som teke wåga, så usle ock fattige de ock äro, at taga så mycket för sig af nåde-skänken, som dem är förwårswad och nu verkligen tilbjudes. Det är lika som de uti sin högmodiga förtwiflan, eller otro wille säga: Gud har icke så god wilja, at Han menar mig et så fullt mått af nåd, och Christi blod har icke så stor kraft, at det kan så fullkomligen låta synda-såren, eller så grundeligen häfwa all ömhet uti samwetet efter de etter-bülder, som nu qwälja min siäl och göra mig

S. 22.

Wänta (nämligen med innerlig längtan och bön) efter Christi uppenbarelse, såsom efter morgonstjernan. Han skal wisserligen då framtråda, såsom en skön morgonrädna och såsom et regn, hwilket fuktar landet. Hos. 6: 3. jämför 2 Pet. 1: 19. x).

E 5

E 6

trögal, at en gång med glädje löpa lifsens vägar, dem jag wandra skal til ro, at jag må hos honom bo; hwilket wi dock önske oss utaf en wår Kyrko-Psalm. N:o 173: v. 9.

- x) Författaren menar här ingalunda någon utomordentelig Christi uppenbarelse, hwares er swärme-andar och awåkare plåga fara; utan den uppenbarelse, som sker genom Guds heliga ord, då wi wid deß flitiga betraktande, under ständig längtan och bön til Gud få derutaf en lif- och saliggörande kunskap om Christo, det är, uptändas derigenom nri wåra hjer-tan til alt wisare och wisare ljus om Christi nödes fullhet, eller närmare sigdt, så en mera utbredd kunskap och kraftigare öfwerlygelse med förknippad lefwande erfarenhet om Christi öfwerswinneliga kär-lek emot oss arma syndare, i det salighetenes hus-hållning och ordning blifwer då för oss uppenbarad, först såsom en morgonstjerna, och sedan som en klar dag i Jesu härlighets ansigte; 2 Cor. 3: 19. hwil-ken uplysningenes nåd dock är här i ofullkomligheten ej för annat tilräknaudes, än en morgonrädna mot den härliga middag, som utaf samma Jesu och Gud den Heliga Treenighetens härlighet för de trog-na uti den sälla ewigheten upgå skal. 1 Cor. 13: 12. 1 Joh. 3: 1, 2.

Så litet solen kan hindras at gå up, så litet kan ock Christus, Rättfärdighetenes Sol Mal. 4: 2. hindras at bestråla och upwärma dit kalla hjerta y). Se icke et ögnableck bort iz från Christo. Se icke i detta tillståndet först på synden, utan först på Christum. (jämför ock S. 29.) När du är bedröfwad öfwer synden, och du då icke ser på Christum, (Zach. 12: 10.) så bort med det! Uti alla dina gëromål se uppå Christum, nämligen: förrån du gör något, om förlåtelse z)? under sielfwa gärningen, om Hans

bi,

y) Ingen kan hindra solen, at tråda öfwer jordbrynet och lysa alt hwad hennes strålar träffa; men wål kan man tillsluta ögonen, at man ej ser des råttta härlighet, ljus och wärma. Öfwen så kan ingen hindra läran om Christo, at hon predikas i werlden, och utöfwar sin saliga werkan på dem, som icke sielfwe undraga och förhårda sig. Jo det som ännu mera är, tränger sig detta ljuset mången gång emot förmodan och åstundan uti de aldrasåkraste hjerstan, ehuru des uplysende kraft och ljuswa werkan blifwer sedan genom upsäteliga synder hindrad.

z) Detta talesätt styrker ingen, at upsäteligen synda, utan wil Auctoren här påminna oss, at det bästa wi kunne göra, är så besläckadt med skräpligheter, och med öffullkomligheter beblandadt, at wi wål hafwe ord sak at anse alt för synd och skam, så wida wi betrakte det för vårt egit och ej för Guds nåde-werk i oss. Sånsta märkwärdige äro Doctor Chemnetii ord här, om uti des Examine Concilii Tridentini de justifi-

bistånd; och efter förrättadt verk, at Han wille låta det samma sig behaga. Gör du icke så, så handlar du förtfligen och lättfönnigt.

Gör icke lag utaf Evangelium, som wore ännu en del öfrig för dig at göra och lida, och Christus wore bara en half Medlare, så at du
 ån

catione, derest han öfwer Frålsarens ord Joh. 3: 18. sig så utlåter:

Justificatio credentium ad salutem & vitam æternam illa est, quod non judicentur juxta opera sua, sed quod propter Christum absolvantur a sententia damnationis, & acceptantur ad vitam æternam. Ita Apstotolis sanctificationis & renovatis dicit: *cum omnia feceritis, dicite: servi inutiles sumus.* Nec tantum de operibus, quæ ante vocationem fecerant, vult ipsos ita dicere, nec tantum cum in principio valde infirmi adhuc erant; sed cum, inquit, ita per Spiritum Sanctum profeceritis, ut omnia feceritis, tamen dicite: *Servi inutiles sumus.* De servis vero inutilibus quando DEus in judicium cum ipsis intrat, ut juxta opera sua judicentur, pronunciat illa sententia, quæ exstat Matth. 25: 30. *inutilem servum eicite in tenebras exteriores; illic erit fletus & stridor dentium.* In utroque enim loco Matth. 25: 30. & Luc. 17: 10. vocabulum ponitur ἀχρηστος δούλος.

ännu måste draga en del af dina synder, och plikta derföre. Låt man wäl synden förkroka ditt hjerta; men icke nederflå ditt hopp på *Evangelium* a).

S. 23.

Se här mera på rättfärdiggörelsen, än Helgelsen. Gör uti de wigtigaste bud af Christo ingen Moses, som allenast trugar och fordrar; utan se Christum an, såsom en Löftesman och Borgen, hwilken åtagit sig at utföra werket b). Har du mera sedt på dina egna verk, plikter, dygder och dylikt, än Christi förtjenst, så får du dyrt betalat. Hwad under då, at du

a) Wäl skal man låta Lag wara Lag och *Evangelium* *Evangelium*, men ingalunda blanda det ena uti det andra, utan nyttja dem bägge i sin ordning och til deras ändamål; dock måste man icke en tid handtera bara Lag och en annan tid bara *Evangelium*, utan bruka dem tillsammans, men särskilt, såsom det ock af Författaren sielf här nedanföre §. 33. alt til slutet wäl drifwes.

b) Författaren far fort at föreställa Christum, såsom wår tros enda synepunkt, så wida tron ej här har med Honom annorlunda at beställa, än den som är en fattig och nådarswande syndares Salighets-Höfding och Löftesman, men ingalunda en Moses. Se mera här om uti *Sal. Lutheri Förspråk* på det *Nya Testamentet*.

du alltid flagar, fast du ock erfarit aldrig så öf-
 wertygande prof af nåden. Christi förtjenst al-
 lena, utom dessa, bör wara grunden til ditt hopp,
 hwaruppå du kan fota och hwila dig. Chri-
 stus allena kan wara härlighetenes hopp.
 Col. 1: 27.

§. 24.

När wi tråde fram för Gud, töras wi icke föra med oss något annat, än Christum. Hwar enda tilgård af vårt eget, och hwar enda skickande och beredande, såsom af oss sielfwom, är et förgift, som fördärwar tron c). Den som bygger på goda verk, nåde-gåfwor och dylikt, han känner icke Christi förtjenst. (Zone 2: 8, 9.)

Detta är, som gör tron til en swår och aldeles öfwer naturlig sak. Wil du rätt tro, och i trone framhårda, så måste du dag ifrån dag låra at hålla dina förmåner, din hörsamhet, goda gärningar, gåfwor, tårar och de hjer

e) Ack! huru wål förkastar här vår gode Auctor all den djärfhets, som människorna wisa wid det de i sång och böner utan andakt wilja nalkas Gudi, och sielfwe, det är, utan at anropa Gud om nåd, bereda sig därtil. Detta hans påstående strider ingalunda emot hwad David säger uti Ps. 5: 4. utan fast mera öfwerensstämmier med hans heliga åtrå och tankesätt uti Ps. 51: 17, 18. jämsför i Mos. 18: 27, 32. Jer. 10: 23. Rom. 8: 26.

Hjerte-rörelser, hwarunder du kânt ditt hjerta smältas och wara kraftigare bögd m. m. för träck och affkrap, Phil. 3: 8. och deremot hålla dig tätt och fast wid Christum och intet annat.

Dageligen måste dina egna gärningar och egen hjelp om intet b ifwa. Utaf Guds hand bör du (hwart ögnablick och andetag) taga alt. Men nu är Christus Guds gåfwa, Joh. 4: 10. tron och en Guds gåfwa, Eph. 2: 8. likaledes är och syndernas förlåtelse en frivillig gåfwa. Rom. 5: 16. Ach! huru bulvar, ryter och rasar naturen häröfwer, at alt är en skänk och en gåfwa, och at hon alsintet kan förwärfwa sig genom sin åtgärd, sina tårar och plikters utöfning, samt at alt egit werkande är uteslutet och äger intet wärde uti himmelen?

§. 25.

Om naturen hade fått göra en salighets-ordning, så skulle hon helre gifwit saligheten änglomen och Helgonen om händer til at köpslaga dermed, än som se deretter Christo i händerna, hwilken dock henne utan betalning aflåter, och just derföre förtvör man sig ej til Honom.

Hon skulle hafwa så tillstått saken, at man skolat köpa saligheten med gärningar; derföre har hon affky för Christi förtjenst, så wida Han gör alt hennes egit fram til intet. Naturen skulle hållre wilja göra alt hwad i werlden wore, för at der-

dermed blifwa salig, ån som gå til Christum i trone och at hafwa skaffa med Honom. Christus wil hafwa alsintet, men siålen söker med all sin magt at påtvinga Honom något af sit eget d).

§. 26.

Wid detta stora missförstånd påmin dig, om Christi förtienst och oändeliga tillsytlestgörelse, som skedt genom Hans död, blifwit dig någon tid vigtig och klar. Har detta varit dig uppenbart den tid, då synden och Guds vrede låg uppå ditt samwete, som en tung börda, så är det en nåd.

Ingen utan en fattig siål, stadd uti största förlågenhet, känner Christi förtiensts storlek. (Rom. 5: 20, 21) Den som har allenast en swag öfwertygelse om sit förderf, han aktar och värderar Christi blod och förtienst allenast litet.

§. 27

Sörsagde syndare! Du ser dig om til höger och wånster, och säger: ho skal wisa oss hwad godt är? Du kraffar ihop och lägger hwart om annat hela det förråd af goda gärningar, til at bylta ihop en rättfärdighet, hwarmed du wille frålsa dig; men nu är det tid, se nu uppå Christum: Wänder eder til Honom, så warden I salige all werl-

d) Detta besyrkes af Ef. 55: 2. Jer. 2: 13. och flera Skriftenes i språk

werldenes åndar. Es. 45: 22. Utom Honom är eljest ingen, som wille och kunde hjelpa dig. Es. 45: 21, 22. Luc. 12: 32. Han är Frälsaren, och ingen mer. Se dig annars omkring hwart Hån du will, så är du förlorad. Gud wil icke se uppå annat än Christum, och du bör ej heller se på något annat.

Christus är worden såsom Kopparsormen i öknene uphögd, at syndare från alla werldenes åndar, äfwen ock de aflågnaste, måtte kunna Honom se, och wända sit ansigte til Honom. Den mattaste blick på Honom är saliggörande, det swagaste Hans widrörande gör dig helbregda. Matth. 9: 21, 22.

Gud wil, at du skalt se på Honom; derföre har Han satt Honom uppå en hög Hårlighets-Thron uppenbarliga för alla arma syndares ögon. Joh. 6: 39, 40. Du har otaliga orsaker at se på Honom, (nämligen, såsom Guds Lamb, hwilket borttager alla dina synder, Joh. 1: 29) och alsintet en enda at wända ögonen ifrån Honom; Rom. 8: 34, 35. ty Han är mild och ödmjuk af hjertat. Matth. 11: 29. Han wil sielf göra alt, hwad Han af sina kreatur fordrar, til exempel, draga deras skröplighet, icke tycka om sig sielf, Rom. 15: 1, 2, 3, 5, 7. eller yrka på lagsens fordringar. Han skal med saktmodigom anda hjelpa dig åter til rätta, och draga dina bördor. Gal. 6: 1, 2. jämsför Hes. 34: 16. Ebr. 2: 17, 18.

18. Cap. 4: 15. Han skal förlåta icke allenast sin
 refor, utan siutio sinom sin. Matth. 18: 21, 22.
 Detta war äfwen för Apostelen Petro swårt at
 tro; ty emedan och människor faller så swårt för
 re, at förlåta dem som och emot bryta, så tän
 ke wi, at och Christus är så hård, som wi
 äre.

§. 28.

Wi anse synden e) för öfvermåttan stor,
 och tänke, at Christus äfwen gör det samma,
 och just dermed afmåte wi Hans oändeliga kär
 lek efter vårt förnufts måttstock, samt Hans o
 ändeliga förtjenst efter våra synders storlek;
 hwilket är det högsta hömod, ja en Guds här
 delse. Ps. 103: 11, 12. Es. 40: 15.

Hör, hwad Han säger: Jag har funnit
 en försoning; derföre skal syndaren förlos
 sad warda, at han icke skal fara neder i för
 derfwet. Job. 33: 24. (jämför Ebr. 9: 12.) I
 Sonom, säger Gud Fader, hafwer jag er
 godt behag. Matth. 3: 17 f). Gud wil eljest

D

als

e) Nämligen i det tillståndet, hwarom Auctoren i näst
 föregående §. 5. talat.

f) Jämför härmed Matth. 17: 5. hwarest orden:
 εὐ εὐδοκῆσα, böra så förstås: Jag har tänkt
 och tänker godt, eller saligt, nämligen om eder.
 Jer. 29: 11.

alsintet hafwa; intet annat hjälper dig, eller kan befreda ditt samwete, än Kristus, som har tilfreds stält Fadren. Gud gör alt för Christi skull.

Din förtjenta lön är helwete, wrede och fdrkastelse. Christi förtjenst är lif, förlåtelse och uptagande, (nämligen i nåder hos Gud). Han wil icke allenast ställa dig det förra för ögonen, utan ock skänka dig det senare, Förlata är Christi egen ära och största nöje. (Jer. 32: 40, 41.) Öfwerwåg dock, at så länge, Kristus wandrade på jorden, har Han mera omgåts med Publicaner och syndare, än med Skriftlärda och Pharisæer; hwilke woro Hans affagde fiender; ty dese woro rättfärdigt folk g). Det är icke som du dig inbillar, at Christi nu warande härlighets-stånd skulle göra Honom lika någd emot arma syndare h), eller at dese wore nu för Hans ögon fdraktelige kreatur. Nej! utan Han har ännu, den dag i dag är, det samma hjerta i himmelen, som förr detta på jorden. Han är Gud, och ändrar sig icke.

Han är (och blir) Guds Lamb, som bär werldenes synder. Joh. 1: 29. Han har sielf utstådt alla de frestelster, förlågenheter, bekymmer,

g) Nämligen i sitt tycke Matth. 9: 10: 13. Luc. 7: 34.

h) Det är: kallsinmig, twår och obekymmersam om deras saliga wälstånd här i tiden och ewigheten.

mer, öfvergifswande och förkastelser; Matth. 26: 38. som du erfar. Han har utdruckit det bittraste af kalken, och lämnat dig det söta qwar. Fördömmelsen är nu borttagen: Kristus har på en gång utdruckit all Guds vrede, och intet annat lemnat dig qwar, än salighetenes bågare i).

§. 29.

Du säger: jag kan icke tro, har ock ingen rätt ånger och sorg öfver mina synder. Men du skalt weta, at då passas du desto bättre för Christo, när du intet annat har på dig, än synd och elände.

Gå till Christum med all din obetsfärdighet och otro, til at få utaf Honom bortfärdighet och tro; det länder Honom til ära. Säg till Christum: Herre, jag framgår hwarken rättfärdighet eller skänk, til at derigenom blifwa uptagen eller rättfärdiggjord. Jag kommer och wil hafwa din, och den måste jag hafwa, om mig skal warda hulpsit.

Märk. Wi äre af oss sielfwa så sinnade, at wi alltid gärna wilje föra något godt med oss til Christum, och dock skal det aldeles icke så wara. Ens natursgåswor, fast de ock wero på det finaste sättet uppslipade, gälla icke i himmelen så mycket, som et koppar-runs

i) Se Ps. 110:7. Matth. 26: 39, 42. Gal. 3:13, 14.

stycke. Nåd och gärningarnas förtienst kunna icke stå tillhämman. Tit. 3: 5. Rom. 11: 6.

Detta är en försträckelig hård knut för naturen, som för ingen del kan få det i hufvudet på sig, at blifwa helt och hållet blottad ifrån alt, och icke få behålla en enda smula godt eller rättfärdighet at spegla sig uti. Egen rättfärdighet och egit hjelbande äro de hjert-un, gar, dem hon så mycket håller utaf; at hon förr vill dö, än mista dem. De se göra Christum i naturliga människans ögon så wanskapelig, at hon icke kan hafwa någon langtan efter honom; ty Han är snörrätt fridande emot de aldrafstefagaste egenkärlekens affigter.

Låt bara Naturen göra et Evangelium, det blefwe säkert emot det, som Kristus gjordt hafwer; det skulle bli inrättadt allenast för de rättfärdiga, ostraffeliga och heliga. Men Kristus hafwer gjordt sitt Evangelium för dig, det är, för fattiga, gudlösa, orättfärdiga och förbannade syndare. Naturen kan icke en gång lida den tankan, at Evangelium tillkommer allenast syndarom. Hon skulle hållre fatta det beslut, at störta sig i förtwiflan, än at gå til Christum med et för henne så försträckeligt wilkor k).

© å

k) Nämligen, at såsom en fattig, gudlös, orättfärdig och förbannad syndare nalkas Hans nåde-Thron:

Så snart Naturen blir genom syndaskulden och straffet satt i klemman, så söker hon visserligen up sitt gamla egna rättfärdighets, fromhets &c. -bo och näste; men Allmagten förstör dessa fasta nästen.

Evangelium utesluter ingen människa, utan den som gör sig sielf rättfärdig. Christus ser snarare til den styggaste syndare, som med botsfärdighet erkänner sina synder, än en sådan en; ty honom kan Han icke blifwa gjord til rättfärdiggörelse, efter det han icke är en syndare 1).

D 3

§. 30.

Läs här om Sal. Lutheri Predikan öfver Epistelen på 23 Söndagen efter Trinitatis, som fins uti sednare Tomen af des Kyrko-Postilla sub N:o 58. §. §. 13. 18. 28. 29, samt 20. 21. 22. §. §. af des Predikan sub. N:o 67. på S. Matthia Dag i samma Kyrko-Postilla; så skal du finna, at denne dyre Guds mannen förer lika tal med vår Auctor.

1) Wål är Kristus af Gud gjord ätven til rättfärdighet för alla fallna Adams barn; men som alle ej låta sig derigenom göras rättfärdige, det är, at de ej låta sig, såsom nåd-förlagne och på Christi blodiga förtjenst genom tronna sig endast förtröstande syndare, uti Guds dom för rättfärdige förklarade, så kommer ej denna af Christo förwårswade rättfärdigheten dem til gods, at de derigenom blefwo rättfärdige gjorde, eller närmare sagt, uti Guds dom för absolverade och til all Guds nåd för fullkomligen berättigade förklarade. Ty annat är rättfärdighet,

S. 30.

Kruswis är det lätt at säga: Jag är en syndare; men i sanning bedja med Publicanen: Gud war mig syndare nådig, är den swåraste bön i hela werlden. Det är lätt sagt: Jag tror på Christum; men at anse Christum, såsom full med nåd och sanning, utaf hwilens

och annat åter rättfärdiggörelse. Det förra hafwe wi tillika med all Gudomelig wisshet och helighet uti Adams fall platt förlorat. Men af det senare blifwom wi tillika gensem Christi fullkomliga rättfärdighet under en sann omwändelse och dagelig helgelse blott imputative, det är, genom Christi rättfärdighets och helgelses tilägnaande, sanfärdeligen delaktige, och så således alt mer och mer böjelse, kraft och nåd, eller som wi sjunge uti en wår kyrko-Psalm, R:o 220: v. 6. ynnest til Guds bud, at wi dem gärna årljude; men ingalunda i ewig tid kunnom wi mera, sedan wi således Guds belåte förlorat, utan Hans nåd och kraft göra det ringaste godt, än mindre få låf at smickra oss med det Pharisaiska hopp, at wi för wår helighets skull, ware hon så lysande, som hon wara wil, skolon hos Gud ewinnerligen salige blifwa. Och det samma är, hwad wår Auctor uti denna sin skrift öfwer alt så nitiskt drifwer emot sin tids Semipelagianer, de der litet eller alsintet yrkade på nåden, men drefwo deß mer på gärningarnas rättfärdighet, utan at derhos med eftertryck nämna något om Christo; icke förståndes nådens öfwer-swinneliga kraft, och den deraf flytande helgelsen, deß saliga grund och osminkade wäsende.

kens fullhet du kan m) taga nåd för nåd, derpå kommer det an. At bekänna Christum n), är en lätt sak; men at af hjertat med Petro bekänna Honom vara Iesuwandes Guds Son, den enda Medlaren, det går öfwer kött och blod o). Det finnas många nog, som kalla Christum för Frälsare; men få äro de, som erkänna Honom för den samma p).

§. 31.

I werlden kan ingen ting förefalla wår esfertänka wigtigare, än nåd och salighet i Christo. Ingen kan kasta en blick derpå, utan at tillika blifwa warse, at denna härligheten och saligheten är hans egen; ty utaf åskådandet blifwer et omfattande q).

D 4

§. 32.

-
- m) Såsom en nåd-förlågen syndare med tro, under kundelig suck och bön.
- n) På sått och wis, som den allmänna säkra hopen nu gör.
- o) Nämligen öfwer all naturlig tanka, krafter och förmåga. Matth. 16: 16, 17. I Cor. 12: 3. Se här om widare Sal. Lutheri Predikan öfwer Evangelium på Petri och Pauli Dag sub. N:o 72. §. 3. 4. 5. 6. 7. uti deß förswenskade Kyrko-Postilla.
- p) Nämligen för sin Frälsare, Herre och Gud.
- q) Det åskådande Auctoren här omtalar, är det samma han förut i 6. och 10. §. §. omrördt. Här om hafwe wi ock uti wår Swenska Psalmbok N:o 16. v. 1. en dylik tröstefull erhindran.

§. 32.

Jag blyges ännu, när jag tänker derpå, at jag midt uti mina Religions-öfningar så litet har wetat af Christi blod, som dock är hufwuds-saken af Evangelio. Näst helfweret kan ingen ting förekomma en trogen siäls syn förfräckeligare, än en tillskapad Christendom utan Christo.

Du kan hafwa mycket godt hos dig, och likafullt kan ännu fattas dig et, som gör, at du går bedröfwad bort ifrån Christo; ty du har icke ännu sålt bort alt det du hafwer (Marc. 10: 21, 22. Cap. 12: 34.) med det du icke gifwit på båten all din egen rättfärdighet ic. Wäl kan du hafwa gäddt långt i utöfningen af de i werldslig mätro lysande goda gärningar; men ändå wara derhos Christi affagde fiende och wedersakare, enda uti hwarje Bön och Gudstienst. Rom. 14: 23. Ebr. 11: 6.

§. 33.

Sträfwä efter helgelsen med alla krafter; men gör icke någon Christum deraf, genont hwilken du skulle tänka blifwa salig. Gör du det, så måste det åter på et eller annat sätt blifwa om intet giordt. Christi oändeliga tillsyllestgörelse och icke din helgelse bör wara din rättfärdiggörelse för Gud, annars skal elden förtära den samma som hö och strå, när HERren från sin Heliga

ga Thron wisar sig för dig förskräckelig. Då först skal allenast detta befinnas vara en rättshaffens Gudstjenst och Religion, nämligen:

1) Att endast och allenast bygga allt upp på den ewiga Guds Kärleks och Nådes Klippa Kristus.

2) Leswa uti et beständigt åskådande på Christi ewiga rättfärdighet och förtjenst; ty det samma helgar hjertat, och desförutan förblifwer det försligit.

3) Uti detta åskådande på Christum se synden uti hela des wederstygghet, och lika sult tro, at hon är förlåten, och derföre åter til intet gjord.

4) I samma åskådande endast bedja, höra Guds ord, och så widare, med tänsla af ditt besläckade wäsende och alla dina otullkomliga gärningar, de der likwäl blifwa alltid nådigt uptagne.

5) Uti detta åskådande trampa på all egen berömmelse, egen rättfärdighet, företräde, såsom på wederstygghetiga ting.

6) Fara fast derefter, at utan återwändande allena warda funnen i Christi rättfärdighet.

7) Hjerteligen frögdas derfwer, at din egen rättfärdighet störts omkull, och at alla dina förmåner plötsligen göras til intet, på det Kristus, såsom Medlare på sin Thron, må allena (nämliga i ditt hjerta) warda uphögd. Och

8) Görja öfwer alla dina goda gärningar, så berömmeliga de ock wara kunna, som du icke gjorde uti Christi kärleks åskådande och erfärande. Ev all Gudstjenst, utom et med Christi blod bestänkt samwete, är en död gärning. Ebr. 9: 14. (jämför Cap. 10: 22.)

§. 34.

Den läran om fria wiljan, som man gjort så mycket wäsende utaf, är lätt at wederslägga så wäl af den Heliga Skrift, som den själs erfarenhet, hwilken någonsin andeligen inlåtit sig med Jesu Christo, i affigt at tilägna sig Hans förtjenst och underkasta sig Hans rättfärdighet. Christus är en wida wägnar härligare Person, än at den arma naturen skulle kunna inlåta sig med Honom i bekantskap och Honom omfatta. Så oändeligen helig är Han, at den usla naturen (såsom natur) icke ens kan understå sig at se på Honom. Han är eck så obegripeligen god, at naturen aldrig kan tro det, då hennes hela synda-gestalt kommer henne rätt i ögnasiktet.

För Naturen är Christus altfde hög, och härligare, än at hon skulle drista sig, at komma Honom wid. Här måste först komma något Gudomelligt i själen r), innan hon kan omfat

r) Här förstås tron, som är Guds Andas werk, och som af naturen aldrig åstadkommas kan.

fatta Honom. Så aldeles omöjligt är det för blotta naturen, at kunna Honom åskåda och omfatta.

§. 35.

Den Christus, som naturliga fria wiljan kan fatta, är allenast, så tillsägandes, en Natur-Christus, som en människa gör sig sielf s), icke Guds Faders eller Herrens Christ, icke Jesus lefwandes Guds Faders Son, til hwilken ingen komma kan, utan Fadren drager honom. Joh. 6: 44, 46. jämför Matth. 11: 27. t).

§. 36.

s) At Auctoren här afmålar den naturliga fria wiljans oförmögenhet at fatta Christum så aldeles, at han ock vågar säga den Christus, som hon sig föreställer och fatta wil, är allenast så tillsägandes en Natur-Christus, det är icke emot Orthodoxien stridande, utan fast mera öfwerensstämmande med Christi höga Gudom och Medlare-åmbete. På et dylikt sätt har ock vår dyre Luther uti sina skrifter sig häröfver på flera ställen yttrat. Jag håller altjä för onödigt, at här uprepa dylika hans utlåtelse, utan allenast för forthetens skull hänwiser Läsaren til den Predikan öfwer St. Petri och Pauli Dag, som finnes uti hans förswenske Ryrko-Postillas andra Band sub. N. 1072. §. 3. 4. 5. 10. dock råder jag härmed ingen, at bruka sådant talesätt, så wida det ej är Bibliskt, hwilket Auctoren ej eller synes påyrka.

t) Trahit Pater non violenta & irresistibili ratione, sed gratiosa invitatione & virium volendi ac se-

§. 36.

Andteligen ransaka och sök dageligen i Skrif-
ten, såsom uti en guld-grufwa; derutiinnan lig-
ger Christi hjerta.

Waka i synnerhet emot de synder, hwar-
til du genom dit naturliga temperament är bend-
gen; se dem rätt an uti deras wederstygghet,
så skola de aldrig komma til fullbordan.

Låt dig alltid finnas uti et fattigt, bögd och
förkrobadt hjertas tillstånd, rörd öfwer hwart
och et andeligt felsteg, upmärksam på alla dina
inra rörelser, och färdig at emottaga de wigtiga-
ste benådelser u).

Behåll ingen skuld på dit samwete; bruka
derföre emot dem ofördröjeligen Christi blod x).

Gud

quendi largitione, quas non immediate, sed per
Verbum & Sacramenta operatur; ex nolentibus vo-
lentes, & ex non valentibus valentes efficiendo.
Calovii Bibl. Illustr. in hunc locum. Eljest har
Kyrko-Läraren *Augustinus* i deß Tract. 26. in Joh. gif-
wit oss et hålsosamt råd, då han säger: Si non traheris,
ora ut traharis.

v) Det är, at warda af blotta nåd helad ifrån dina wid-
lådande och ännu stinkande synda-sår.

x) Hårom hafwe wi många märkwärdiga påminnelser u-
ti vår Swenska Psalm-Bok, såsom uti N:o 14. 16.
151. 152. 155. 158. 278. v. 6, 8, 11. 292 och så
widare.

Gud låter allenast för den ordsaken skull syndas-
skulden blifwa swår på ditt samwete, at du skalt
se på Christum, såsom den uphdgda koppar-ormen.

§. 37.

Måt Christi kärlek icke efter det, som du hos
dig finner, utan efter Hans löften. Tacka du
Gud derföre, at Han undanrycker dig alla fals-
ka stöder, och för hwart och et medel, hwarmed
Han håller din siäl altjämt upwäckt at se på Chri-
stum. Sjukdom och ansäktning är bättre, än
säkerhet och lätt sinnighet.

§. 38.

Utaf et ljumt och lika nödgt sinne blir ändtells-
gen en fräck ande, som tillika kan bedja och synda.
Ljumhet är iust et förgift och pest för Christendo-
men. Om icke denna förgiftiga roten, genom et
oastäteligt sanfärdigt umgänge med Christo och
skadigt åskådande på Honom under alla göros-
mål, blifwer utur hjertat upryckt, så blifwer hon
alt starkare och starkare, alt dödeligare och dödes-
ligare, derigenom at du så sinnad blott håller dig
till Församlingen och brukar Sacramenterna y).

§. 39.

y) Detta besyres utaf följande Skriftenes språk: Af.
131: 2. Ordsp. 4: 23. Matth. 22: 12, 13. Ap. G.
8: 13, 21, 22, 23. 1 Cor. 10: 3, 4, 5. Cap. 11: 29.
2 Theß. 2: 10, 11. Ebr. 12: 12, 15.

§. 39.

Utsäg icke dina nådegåfvor efter andra människors nådegåfvor; utan se til, om de dina hålla prof efter Guds ord.

Gör, hvad dig bör, med all flit och trohet, och låt wigtigheten af dina göremål wara dig om hjertat; men råds före åfwen så mycket at sätta tröst til dina goda gärningar, som at wilja finna tröst och glädje i synden z). All tröst, som ej kommer utaf Christo, den må komma hwad an som håist, är dödelig.

Håll på at bedja, annars warder du icke underhållandes mycken gemenskap med Gud. Såd an som du är wid bönen uti din kammare, så finnes du ock wara wid all den öfriga offentliga Gudstjensten.

§. 40.

Wårdera icke goda werck efter det myckna wåsende, som deraf plågar göras, utan efter hjertats ödmjuka ställning, och det dermed förkni ppade åseende på Christum.

Håp

z) Sancti magis humiliantur de virtutibus, quas non habent, quam quod gloriantur de virtutibus, quas habent. BEDA. Omnia illi desunt, qui nihil sibi deesse putat. Quomodo proficis, si jam sufficis tibi? BERNHARDUS.

Håpna och båswa för stora gåftwor och gåringar a). En stor hellig Man plågade säga, At han fruktade sig mer för sina goda werk, ån för sina synder; de förra förledde honom ofta til stolchet, men desse behöllo honom altid i ödmjukhet.

§. 41.

Samla dig en skatt af Christi kärleks bewis b); de göra hjertat til litet för honom, och stort

- a) Vort det, at man skal rådas för at göra godt, Gal. 6: 9, 10. hwilket Författaren här ingalunda menar; men så mycket wil han säga, at det är högst farligt at weta för mycket af sina goda werk, och ei kunna märka, hwad för stor skröplighet wid dem lådar; hwarföre man altså har ordsak nog at storliga blygas för Gud, när slila påsande tankar uti hjertat upkomma.
- b) I Tyiska Öfversättningen lyda orden så: Sammle dir pinen schaz von offenbarungen der liebe Christi. Hwarmed Auctoren ingalunda förstår några utomordenteliga uppenbarelser och ingiswelser, som swärme-andar fara efter, utan de nådeprof, som Iesus genom sitt uppenbarade ord i sielswa werket på människo-hjertan sin i dag bewisar, då de det allenast i sin rätta ordning, bruka, nämligen, det samma enfaldigt antaga, gilla, tro och lyda; nam *plehem Dominus simplicem requirit, quæ phalerare audita & fucare nescit*, säger kyrko-Läraren Ambrosius in Lucam Libr. II. Cap. XIX. se ock Gal. 1: 16. Med et ord sagt: en Skrifemätig erfarenhet af Iesu ö-

stort för synden. Förakta icke de ringaste och minsta nådenes besök och kännetecken. Gud kan låta dig råka i de omständigheter, ur hvilka de samma, dem du nu håller för de ringaste, komma dig rätt väl til måtta, så at du för all werldenes härlighet ej heller wille bortbyta det, som står uti 1 Joh. 3: 14. nämligen, at kunna älska Bröderna.

§. 42.

Håll på at försvara sanningen, wif icke en Hårsmån derifrån; (Luc. 9: 26. Cap. 12: 8, 9.) men gör det icke med någon håstighet och smådesfuka. Uprätta de fallna, och hjelp dem til rått

na, milda och hulda hjertelag emot syndare, hwilket Hans Ande genom ordet och Sacramenten dageligen låter alt klarare och klarare wisa sig i verk och wäsende, kraft och sanning för en människa, som på omvändelsens och helgelsens wäg stadd är. Ack! huru många dylika prof skulle wi icke ännu i dag hafwa, om wi hwar för sig wille, såsom wåre gamle kyrkofäder det gjordt, medelst det de efter sig lemnat witas Patrum, arbeta på fullständiga samlingar deraf. Swad tilökning och styrka skulle icke derigenom tilflyta för Historia Providentiæ Divinæ, som dock för wåra tider mycket saknas; dock försummar ej en trogen, at med David tänka uppå den gamla tiden, och för tälja för andra, hwad under Gud honom och sina Helgon gjordt hafwer. Ps. 77: 6, 12. Cap. 116: 15. Cap. 143: 2.

ta igen med den hjerteliga barmhertighet, hwar med Christus sig öfwer dig förbarmat hafwer. Hjelp de brutna och förvränkra lemmar åter i sitt skick med Evangelii nåd.

Du stolte ande! förakta icke swaga Helgon. Du kan råka i de omständigheter, at du skulle önska, at du wore den minste ibland dem.

Haf et trohjärteligt medlidande med andras swagheter, men war så mycket mera nogräknad med dina egna. Besök flitigt siuka och förlättna själar, ty erfarenheten har lärt dem mycket.

S. 43.

Blif uti din fallelse. Handla emot dina anhöriga så förbundet och trogit, som emot Herren. War förnögd med litet af det timmeliga; du kan ock hafwa din utkomst med litet. Låt dig ock tyckas wara för mycket den lilla förmögenhet du har utaf det jordiska goda, ty du är ock ovärdig til det aldraminsta; men faller dig mycket til af det himmelska, så blif icke därför lika nögd och wårdslös, för det at Christus är så rik och gismild. (2 Cor. 6: 1.)

Håll hwar och en för bättre än dig sielf. Drag med dig sielf en beständig leda, såsom den der wore wård at trampas af alla helgonen under fötterna c).

☪

Ställ

(c) Trogne Guds barn och Helgon kunna aldrig falla på

Ståll dig alltid för ögonen werldenes fåfång
ga och förgängelighet, hwarunder alla jordiska
ting ligga, och omfatta med din kärlek ingen ting
annat än Christum.

Syner rätt illa wara, at du måste se, det
Christus är för werlden en så obekanter Man,
och at så få fråga efter Honom. Swart och
et skälleri och sqwaller behagar henne bättre, än
Han. För et säkert hjerta är Christus en fa-
bel, och Bibeln en lös dikt.

Låt det gå dig ömt til hjertat, när du be-
sinnar, huru många döpte Christne wäl befin-
na sig uti Församlingens utwärtas gemenskap,
och stå dock icke under nåden; bekynta sig
mycket om plikter och lydno, men näppeligen om
Christo, och weta föga, hwad (Evangelii)
nåd är.

Bered dig til förket, bjud det wara wäl-
kommit, drag det såsom Christi förk med triumph,
det ware sig hån, spott, försmädelse, förakt,
fångelse och mera sådant; se allenast wäl til, at
det är Christi, och icke et sielsgjordt förk. (1. Petr.
4: 15, 16.).

§. 44.

den dårskap, at wilja trampa någon människa, än
mindre de swagare i trone, under sina fötter; (cfr. su-
per § 42. 3. Moment.). Dock anser hwar och en
trogen själ, som rätt känner sitt medfödda sto-
ra förbärf, sig wara wäl wärdig, at hållas för de

§. 44.

Berömmelsen af Christi kors hindras genom det, at man syndar d). Det minsta sannings åsidosättande, Matth. 5: 19. emot ens skyldighet, bättre wett och förstånd, kan så wäl uptända et helfwete i samwetet, som de största synders utöfning emot ens öfwerlygelse.

Ar du ifrån helwetes kjaftar uttryckt och försätter uti Christi sköte, samt således fådt rum ibland Förstarna i Guds hus. O! huru borde du ock skicka dig i hela ditt lefwerne, som et barmhertighetenes prof och mönster. Du återlösta och frälsta siäl! för hwad oändelig tacksamhets skuld emot Christum håstar du icke? Hwad exemplariskt förhållande bör då icke wisa sig i hela din wandel, och i hwarje god gärning? Hwad skulle icke hwar Söndag wara dig för en Tacksäjjelse-fäst, at upstamma ditt Halleluja? Hwad för en himmel uppå jorden är icke at wara en lem uti Christi Församling, och stå med Honor, Änglarna och Helgonen uti gemenskap? När du går til Herrans Mattward, huru skulle icke då din siäl nedsänka sig uti den ewiga kärleken, som

E 2

wo

andra Helgons fotatråd. Ps. 84: 11. Matth. 15: 27.
Luc. 3: 16.

- d) Detta kan ock sägas om swaghets-synder; ty om man ej snart afbeder dem, så blifwa dessa upsäteliga sedan et upsäteltgit öndt. Ps. 19: 13, 14.

wore du med Christo begrafwen, afdöd alla andra ting utom Honom.

Så ofta du allenast tänker på Honom, så håpna och förundra dig e). Wisar sig åter ditt synda=elände, så se straxt på Christum, som har dig alt förlåtit; och när du känner dig högmodig, så se på Christi nåd; Hon skal wist böja dig, och kasta dig åter i stoftet för Hans fötter.

§. 45.

Låt aldrig komma utur ditt sinne den andeliga trolofnings=tiden, då du war blott och naken, och Han öfwerklädde dig. Ezech. 16: 8, 9. Är det wäl möjligt, at du derwid kan hafwa en enda stolt tanka? Tänk på Honom, hwars armar omfattat och hållit dig tillbaka, at du icke sunkit ned i förderfwet, och som fräht dina siäl utu det djupa helfweret. Ps. 86: 13.

Lofwe Honom, at det skallar alla Änglar och människor i öronen, Ps. 148. och siung til ewig tid om Hans pris och nåd. (Ps. 89: 2, 3.)

Wandra uti beståndtg ödmjukhet och bön, samt uti Guds nådes åsyn, såsom en, på hwilken smörjelse=oljan är utguten.

Förgåt aldrig dina synder och Christi förlåtelse; dina förbrytelser och Christi förtienst;
din

e) Månlige öfwer Hans stora nåd, des Majestät och wåndeliga widd.

din swaghet och Christi kraft; din stolthet och
 Christi ödmjukhet; dina många felsteg och Chri-
 sti uprättande; din skuld och Christi ouphörliga
 blods-skänkelse; ditt snafwande och Christi uphjel-
 pande; din brist och Christi fullhet; dina försö-
 kesser och Christi hjerteliga medlidande; din snö-
 da orenhet och Christi rättfärdighet.

§. 46.

Saliga Själ! hwilken Kristus så finner,
 icke hafwande din egen rättfärdighet, Phil.
 3: 9. utan at du är den, hwilken twagit sin
 kläder, och gjordt dem hwäta i Lambsens
 blod. Up. 7: 14.

Men beklagans-wärde och usle Reli-
 gions-förwandt! som icke har Evangelium in-
 wärtas uti dig f). War ej nögd dermed, at
 Församlingen låter dig passera för sådan; där kan
 du gå dina saker igenom, och likafullt bli för-
 fastad på Christi domedag; du kanst wara döpt,
 och ändå icke kommit til Jesum och skänkelse
 blodet. Ebr. 12: 24. Allt egit werkande och sträf-
 wande utan Christi blod, förtienst och rättfärdig-
 het, (hwilka dock äro hufwudsaken i Evangelio)
 tager miste om Evangelium, och lämnar själen uti

§ 3

fit

f) Det är, som blott med munnen bekänner des Gu-
 domeliga sanning, men wil ej uti hjertat erfara des
 saliga werkan Joh. 5: 38, 40.

sitt af twiflan och owisshet plågade tillstånd. Twifwelsmål, när de icke i tid blifwa häfna, förwandla sig i hjertats ljumhet, hwilket är et högst farligt tillstånd.

Drif intet skämt med Kyrko-öfningar. War flitig i Gudeliga betraktelser och bönen. Besök flitigt alla tilfällen, hwar du kan få höra något godt. Lärdom, beskrifning, förmaning och tröst äro of så nödige, som regn och dagg, dagg-rågn och skur-rågn äro för örter och gräs. 5 Mos. 32: 2. Gör alla dina syflor af hjertat så, som tjente du Christo och hade omedelbarligen med Honom sielf at göra, så at du såge Honom och Han dig, och du hämtade så all kraft af Honom. (Col. 3: 17, 23, 24.

§. 47.

War upmärksam uppå de heliga rörelser til goda werk, som yppa sig uti din siäl. Skatta för en stor barmhertighet den minsta goda tanka du fattar om Christo, och det minsta goda ord du upriktigt af hjertat talar om Honom. O! taca Fa Gud dertfore.

Se til, om upgången af högden hwar dag, besöker dig Luc. 1: 78. med sin morgondagg, til at begråta dina synder; samt om den klara Morgon-

g) Se här om widare, hwad Färfattaren förut i 38. §. sagt, och än något närmare omrör uti 48. §.

gonstiernan Jesus alt stadigst för dig upgår med meddelande af ny nåd och frid, så at Han wänligen lika som hälsar på själen wid alla hennes förrättningar h).

Swart och et werk, som icke gör en människa andeligare, det gör ock henne mera kötslig sinnad; och hwad som henne ej uplifwar, eller gör i des eigna ögon liten, det dödar och gör henne känslolöfware.

§. 48.

En Judas kan wäl taga med i fatet, samt utwårtes njuta de honom förlänta dyra förmåner, såsom Dopets, Rättwardens och Församlingens gemenskap; men en Johannes ligger wid Christi bröst. Joh. 13: 23. Detta skick är öfwerensstämmande med Evangelio, uti hwilket wi skole bedja, höra Guds ord och förrätta alla våra göromål. Intet är så kraftigt, at smälta hjertats hårdhet, åstadkomma en stilla ånger öfwer synden, samt bota sinnets ljumhet och lifsnögdhet, (hwilket är just et förgift för Christendomen) som at ligga wid Christi bröst. Detta kan rätt grundeligen förödmjuka själen, samt göra henne med Christo af hjertat förtrolig, och åstadkomma, at synden blir henne en styggelse; ja det är ock i stand, at göra utaf den wederstyggeligaste

h) Sådant påminnas wi ock om uti den sköna wersen, som finnes uti vår Swenska Psalmbok N:o 19: 10 ic.

gaste helfwetes brand en härlig Christi bild.
(Ezech. 16: 8: 13. Jude Ep. 21: 23. Ps. 45: 10.)

Tänk då aldrig, at det står så til med dig, som det stå bör, och at du äst en Christen, som hunnit någonwärts, förrän du kommit så wida, at du sielf ser och erfår dig ligga uti Christi sköte, som är uti sin Faders sköte. Joh. 1: 18.

Kom allenast och bed Fadren, at Han förklarar Christum för dig; så kan du vara försäkrad, at det skal gå dig efter önskan. Du kan icke komma til Honom med någon behageligare begäran, än då du Honom här om idkeligen anropar; ty just dit den åndan utgaf Han Honom ifrå sitt eget sköte, at Han skulle vara för alla syndares ögon framstald, såsom et ewigt swarande wedermåle af des Faderliga kärlek.

S. 49.

At se på den naturliga solen, förswagar ögat; men ju orörlicare du åskådar Christum, såsom din Rättfärdighets Sol, desto starkare och klarare blifwer ditt trosöga. Se allenast flitigt på Christum, så får du wäl Honom kär, och gärna wil nalkas Honom. Håll Honom alt i stadiggt minne, fäst ditt öga beständiggt på Christi blod, eliest blir du utaf hwart och et frästelses stormwäder omsförd,

Vil du se, huru syndig synden är, till at
 fatta fasa för henne och gjuta tårar deröfwer, så
 gack icke bort at se på synden allena, (ofr. §. §. 19,
 22 Superius) utan se först på Christum uti Hans
 lidandes och försonings gestalt i).

Åstundar du at få weta, huru långt du hun-
 nit uti Nådens erfarenhet och helgessen; så stå
 icke och gapa på sådane, utan se aldräförst på
 Christi rättfärdighet. Se Sonen, så ser du alt;
 sedan må du wäl se på den dig wedersarna
 nåden k).

E 5

§. 50.

i) Detta har ock den gudålsfände och store Theologen
 JOHAN GERHARDUS uti sina Meditationibus Sacris
 grundeligen drifwit, såsom uti des 2:dra 5:te och de
 öfriga i samma bok befinteliga betraktelser.

k) Författaren wil så mycket säga: En trogen siäl fin-
 ner sig härutinnan aldräbäst, när hon betraktar Chri-
 sti Wersons höga Gudomelighet, och den Sonom öf-
 wergångna förbannelsen eller des högst försmädeliga
 död; men ock derhos hwad för en oändelig stor salig-
 het Hans deruppå fölgda segerfulla uppståndelse och
 himmelsfärd för alla Adams barn, som den samma
 allenast tro wilja, åstadkommit. Under elswärligt
 och stundeligit öfwerwägande af alt detta lærer altså
 en trogen siäl aldräbäst, huru stor syndenes gruswe-
 lighet är, såsom ock hwarifrån hennes sanstydliga
 rättfärdighet och helgelse härstyter; hon kan då ej an-
 nat, än sättas alt mer och mer uti innerlig blygd och
 skam, och så glömma bort at tänka på, huru långt
 hon hunnit, uti nådens erfarenhet och helgessen; men

S. 50.

Wid trones öfning wil man gerna se på det första bästa, tänkandes, at det skal hjelpa; och så gör man det samma til grund för sitt hopp 1). Men gack til Christum, med ögonen ställda icke på den nåd dig wedersfaren är, och den helighet du tycker dig äga; utan på din synd och elände. Haf icke at beställa med din erfarenhet af nåden och din helgelse, förrän du först hast Christum i ögnasigtet, ty de göra allenast det, at Christus blir dig fördold. Eho som genom sin nådes erfarenhet ser på Christum, han liknar en människa, som ser solen i watnet, hwilken wickar och swicktar alt efter det, som watnet är i rörelse.

Se du allenast på Christum, såsom Han lyser på firmamentet och högden af sin Faders yppersta nåds och kärleks Thron: så ser du honom ej uti någons annans, än Hans egen rätta härlighet, som werkeligen är outsäjelig.

Wäl-

Deremot med innerlig glädje ouphörligen prisa och berömma sin Trälsfaren, och icke tröttna at uti ewigheters ewighet betrakta, hwad högd, djuplek, längd och bredd til hennes rättfärdighet och helgelse lagder är, nämligen uti Christi kärlek, den och alla förklarade Helgons och Englars kunskap öfswergår. Eph. 3: 19. 1 Pet. 1: 12. Upp. B. 5: 3, 5. 10.

1) Det är, de första goda rörelser, kännningar och så wi-

Wäl kan högmod och otro förleda dig, at förut se uppå något, som i dig sielf är; men tron wil på intet sätt hafwa at beställa med någon annan än Christo allena, och måste (så til sägandes) upsluka både din helighet och dina synder; ty Gud har gjordt honom til bägge delar för oss; wi böre ock derföre just för bägge delar antaga honom. 1 Cor. 1; 30. 2 Cor. 5: 21. m). Den som uprättar sin egen helighet, i me-

dare. Auctoren wil så mycket säga: Man wil gärna hoppas det bästa om sig sielf och tänka, at man är et Guds barn; och då intet är, som säger ja i hjertans grund på den frågan: Wän jag ock är et Guds barn; så skal man bort at konsila sig til et bedrägeligt ja; och dertil misbrukar man både förnuft och slutkonst, i det man så här tänker: Jo wist är jag et Guds barn, hwarföre? Jo då och då har jag känt det och det goda hos mig, den och den tröst, den och den sötma af nåden, den och den innerliga böjelse til betänksamhet, ödmjukhet, medlidande, och så vidare. Men detta är en falsk slutsats. Ty wäl kan alt det anförda vara sant i sig sielft; dock följer ej deraf det, som slutas wil. Har du icke Jesum, och det just nu til din Gud och Herre, eller ligger du nu icke med Johannes wid Christi bröst och har derwid din innerliga och utesägliga ro, så swigtar alt dit hopp.

m) Författaren menar, at tron omöjeligen kan hafwa at göra med den stygga egna rättfärdigheten, som en människa gör sig sielf genom des förståndes skarpsinnig-

i mening, at hafwa henne til sit föremål och at kunna trösta sig deraf, han uppreser den största afgud, som likwäl en gång skal föröka hans twiflan och förkräckelse. Ser du allenast bort ifrå Christo, så sunker du, som Petrus Matth. 14: 31 på ögnablicket i twifwelsmål.

§. 51.

För en sann Christen felas aldrig snarare tröst, än då han wiker ifrån Evangelii ordning och wäg, derigenom, at han speglar sig uti sin egen fromhet, och ser bort ifrån Christi fullgiltiga rättfärdighet; hwilket är så mycket, som at hellre wilja se wid et nattljus, än wid klara middags-solen. Den honing, som du suger af din egen rättfärdighet, blir en gång för din själ den bittraste galla, och ljuset, som du deraf lånar at wandra uti, det tjockaste mörker.

Det är en djefwuls frestelse, när han restar dig at blifwa sittande på dina i nåden wundna insigter och erfarenheter, til at derutaf hämta dig själa-ro och tröst. Deremot kommer Fadren och målar för dig i ordet å nyo Christi nåd,

het och en rustapad fromhet och helighet, i den galna inbillning, at dermed kunna för Gud bestå; utan har tron alltid endast och allena at bestålla med Christo, såsom wår enda Salighets Höfdinge, wårt lif, wårt enda alt. Och här om hafwe wi uti wår Swenska Psalmbok N:o 163: v. 7. en wacker påminnelse: Christus är den rätta Fost, som själene gifwer styrko och lust; tron kan ingen annan lida.

nåd, som är långt rikare och härligare, än du dig föreställa kan, och som Honom oändeligen väl behagar, bjudandes dig at allena studera i Christi rättfärdighet, ty hwad Han bjuder, det gifwer Han ock; Matth. 7: 5. och detsamma är en salig upwäckelse och rörelse, en sakta hwiskning, som beskraffar din otro. Fölg du den minsta winke deraf, inlåt dig dermed genom en trägen bön, och wärdera det för en oskattbar klenod. Det är för dig en underpant derpå, at dig ännu långt större nåd är tilämnad.

Widare, §. 52.

När du gärna wil bedja, och kan dock icke, men är deröfwer bedröfwad och nedslagen; så se uppå den för dig bedjande Frälsaren, som ständigt manar godt för dig hos Fadren. Joh. 14: 16. Cap. 17. (Rom. 8: 34. Ebr. 7: 25.) Hwad skal dig du kunna fattas? Bliw du orolig, så se på Christum, som werkeligen är din frid; Eph. 2: 14. och som lämnat dig sin frid, då Han for up til himla, samt flera resor befalt dig, at du ej skalt i den ringaste mårto, nämligen på et syndigt sätt, så oroa dig, at din tröst och tro må derunder lida nöd. Joh. 14: 1, 27.

Nu sitter Han der oppe på sin Härlighets thron, sedan Han på sitt kors, det är uti sitt djupaste förnedrings-stånd, i grund förstört alt hwad som dig skada och kränka kan. Alla dina

dina synder, nöd, oro och anfäktningar, m. m. har Han burit, och är nu bortgången til at bereda dig rumt.

§. 53.

Du! som anser Christum för ditt enda alt, och dig sielf för platt intet; du som gör ut af Christo ditt enda lif, och är död ifrån all annan rättfärdighet, du äst en sann Christen, en af de aldräkäraste, som funnit nåd hos Gud, en Himmelens sata wån.

Bewis nu Christo det rena nöje, för all Hans kärlek emot dig, at du älskar alla Hans fattiga Helgon och Församlings lemman, den ringaste och den swagaste, utan affeendepåskilnaden af deras insigter n). De äro dock Honom i Hans hjerta, såsom fordonna Israels barns namn uti Abons bröstsköld 2 Mos. B. 28: 21. inskrifne. Derföre lät dem ock wara i ditt hjerta alltid inskrifne.

Önsker Jerusalem lycko: dem gånge wäl, som dig älska! Ps. 122: 6.

Öf

n) Författaren yrkar här ingalunda på den skadeliga indifferentismen religionis, utan erhindrar han allenast det, som Apostelen Paulus ock lärar uti Rom. 15: 1-7. och wi eljest uti vår Tros-bekännelse säga ock tro, nämligen: Jag tror de Heliga Mannas samsund; eller som samma vår Tros-bekännelse uti en vår Kyrko Psalm N:o 147: v. 26. wäl blifwer uttryckt.

Öfversättning

Åf Doct. Luthers bref til Georg Spenlein, hwilket här frammanförelse p. 28 står i anmärknin-
gen infördt.

Min i Jesu Christo älskade Broder Georg Spenlein,
Augustiner Munk i Memmingiska Klostret! Nåd
och frid ware dig af Guds Sadel, och Herranom Je-
su Christo!

Jag östundar weta, hwad din Själ nu förhaswer, om hon
icke ändteligen ledsnar wid sin egen rättfärdighet, och
lärar sig at hwila och förtrösta på Christi rättfärdighet. Ty i
wår tid blifwa många grufweligen frestade at fatta höga tan-
kar om sig sielwa, särdeles de, som af alla krafter besitta sig at
wara rättfärdige och fromme; hwilke, då de ej förstå sig på
Guds Rättfärdighet, som af nåd blifwit of rikeliga skänkt i
Christo, bjuda så länge til at framwerka det godt är hos sig siel-
wa, til des de, pryddes med dygder och förtjenster, menå sig un-
na bestå för Gudi, hwilket dock är aldeles ogörligit. Den tid du
wistades hos oss, war du ock af sådan tanka; ja, jag håstade ock
siel i denna willomening: men nu strider jag äfwen emot den-
na willfarelsen, har dock ej hittils öfwerwunnit henne. Dersö-
re, min älskelige Broder! lär at känna Christum, och Honom
förståstan; lär at prisa Honom, och at under förtwiflande på
dig siel såga til Honom: Du, Herrre Jesu! är min rätt-
färdighet, men jag är Din synd: Du har tagit på Dig
mitt, och gifwit mig Ditt: Du, min Fräljare! har an-
tagit hwad Du icke war, och gifwit mig hwad jag icke
war. Lag dig til wara, at stråfwa efter så stor renhet, at du
skulle wedersaka se dig an som en syndare, ja wara en sådan.
Ty Christus bör allenast hos syndare; Han har dersöre stigit
ned af himmelen, at Han måtte bo hos syndare. Betragta nu
denna Hans kärlek, så skal du blifwa warse Hans ljufwigaste
hugswalelse. Ty om wi genom wårt arbete och lidande borde
komma til samwets-ro, hwarföre hade då Han blifwit död?
Dersöre bör du, under förtwiflan på dig siel och dina gär-
ningar, endast finna frid i honom. Dertilmed bör du ock lära
af

af Honom: såsom Han har uptagit dig, så har Han ock gjordt dina synder til sina, och sin rättfärdighet til din, om du detta stadigtror, som du bör; ty förbannad är den, som det ej tror! Sammalunda tag ock du up och med tålmod bär de bröder, som äro ofseduge och ännu wilfarande, och gör deras synder til dina; och om du äger något godt, sålåt dem hafwa gagn deraf, såsom Apostelen lærer: Uptager hwar den andra, såsom ock Christus hafwer uptagit oss til Guds äro. (Rom. 15: 7.) Och åter: Swar och en ware så til sinnes, som ock Christus Jesus war; hwilken, ändock Han war i Guds Skapelse, förnedrade sig sielf. (Phil. 2: 5, 6, 7.) Gör ock du sammalunda. Synker du dig wara bättre än de, så råfna icke sådant för rof, och såsom det wore dig ollena tilhörigt; utan förnedra dig sielf, och glöm bort hurudan du är, och war såsom en af dem, at du må bära deras skröplighet. Ty olyckelig är den rättfärdighet, hwilken ej wil underhjelpa dem, som han wid jämnförelsen besinner i sämre tilstånd, än han sielf är; utan tänker i det stället fly til ödemarker, och wistas där, då han likwäl såsom närwarande hade bordt tjena de andra med sin tålmod, förböner och eftersyn. Detta är at gömma undan det pund, som Herren förlänt enom, och ej gifwa sina medtjenare hwad dem tilhörer. Derföre, är du en Christi Ros och Lilja, så wet, at du hålles wid magt ibland törnen. Se allenast til, at du genom otolighet, förnått dömande eller en hemlig stålthet, ej blir sielf en törne-tagg. Christi Rike är, såsom Psal. (110: 2.) säger, midt ibland Des fiender. Derföre säg mig: hwar inbillar du dig et sådant fienders eller wänners tilhåll wara? Fattas dig något, så lasta dig ned för Herrenom Jesu, och sök det i bönen; Han skal sielf lära dig all ting. Uffåda allenast hwad Han har gjordt dig och alla andra, at ock du må lära, hwad du bör göra androm. Hade Han allenast welat leswa ibland de fromma, och blott dö för sina wänner, fårel! för hwilka skulle Han då hafwa dödt, och ibland hwilka skulle Han då hafwa leswat? Gör ock du sammalledes, Min Broder! och bed för mig, så skal Herren wara med dig. Må wäl i Herrenom! Skrifwit i Wittenberg på 5:te Söndagen efter Påst, år 1516. af

Din Broder
 Märten Luther,
 Augustiver.

Exemplaret kostar 1 Dal. 16 öre R:mt

Re. Hartausky:
Wilcox

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1334

X

mg.

